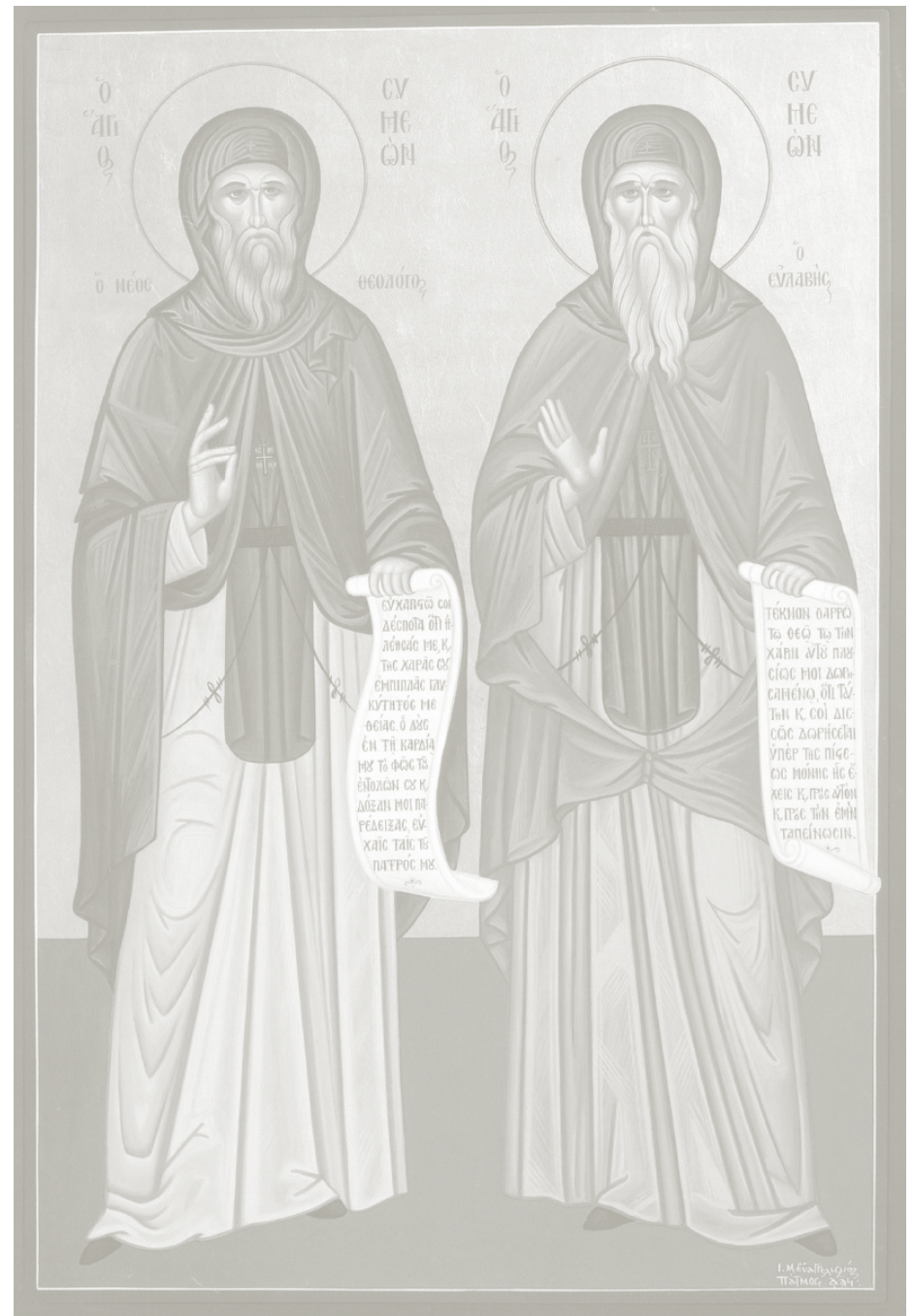

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

за **ДРУГИ** циклус основног образовања и васпитања
Основне школе „**Тирило и Методије**“ у Београду

од школске 2014/2015. до 2017/2018. године

На изради Школског програма за **други** циклус радили:

Мануела Илић, *директор школе*
Биљана Матовић, *помоћник директора школе*
Радмила Кастратовић, *педагог школе*
Зорица Јовановић, *психолог школе*

Стручно веће српског језика
Стручно веће страних језика
Стручно веће математике
Стручно веће природних наука
Стручно веће историје и географије
Стручно веће наставника уметности и спорта
Стручни актив за развојно планирање школе
Тим за вредновање и самовредновање рада школе
Тим за заштиту од насиља, злостављања и занемаривања
Тим за инклузивно образовање
Тим за професионалну оријентацију

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

Основна школа „Ћирило и Методије“

Београд, Учитељска 58

Директор школе: 011/2887 – 174

Секретар школе: 011/3473 – 503

Тел/факс: 011/2887 – 174

www.oscirilo.edu.rs
cirilim@sezampro.rs
osciriloimetodije@gmail.com

Садржај

1. Увод	2
2. Циљеви школског програма	2
3. О школи	3
4. Наставни план основног образовања и васпитања	5
5. Програм обавезних и изборних предмета	7
5. 1. Програм обавезних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање	7
5. 2. Програм изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање	53
5. 3. Програм рада слободних активности	73
6. Програм допунске и додатне наставе	95
6. 1. Програм рада додатне наставе	95
6. 2. Програм рада допунске наставе	109

1. Увод

Школски програм је лична карта школе, документ у којем су наведени сви садржаји, процеси и активности који се реализују у школи. Сврха тих садржаја, процеса и активности је остваривање образовно-васпитних циљева и задатака тако да се промовишу, подстичу и развијају интелектуални, посебни и друштвени развој сваког ученика. **Школски програм** је скуп садржаја и активности по којима је, поред осталог, школа препознатљива.

Са организационим аспекта, **Школским програмом** се утврђује дугорочни и краткорочни план и програм школе.

Школски програм обједињава садржаје изборне и факултативне наставе, слободних активности и ваннаставних активности које ученици могу одабрати на почетку школске године.

Као резултат дугогодишњег праћења потреба и интереса ученика, родитеља и локалне заједнице издвојиле су се одговарајуће активности и садржаји наше школе.

Остваривање активности и садржаја из **Школског програма** школе темеље се на: стручној компетенцији наставника, квалитетној и разноврсној сарадњи породице и школе, подршци и помоћи локалне заједнице.

Школски програм је разрађен по циклусима. Доступан је на сајту школе свим ученицима, родитељима и свима осталима који су заинтересовани за рад и живот наше школе.

2. Циљеви школског програма

Школски програм омогућава креирање процеса учења и наставе усмерених на развој компетенција конкретних ученика, у конкретној школи.

Школски програм омогућава реализацију циљева и исхода образовања, достизање стандарда постигнућа и развијања компетенција ученика према могућностима школе.

Школским програмом су исказани:

- начини којима се обезбеђује поштовање принципа и остваривање општих циљева и исхода образовања и васпитања,
- усмереност на ученика и учење, компетенције, исходе и стандарде постигнућа
- приступ учењу и настави – предметни, тематски или предметно-тематски
- облици образовно-васпитног рада (редовна, допунска и додатна настава)
- начини прилагођавања, методе, активности и садржаји који ће се користити у процесу остваривања исхода и стандарда постигнућа
- ваннаставне активности у школи
- начини вредновања рада ученика и целокупног процеса учења и наставе
- облици и начини сарадње са родитељима и локалном заједницом

3. О школи

Почетак рада школе датира од 1927. године, са именом Ђурило и Методија, које се за скоро један век постојања није мењао. Зграда данашње школе, налази се на општини Звездара, у центру Учитељског насеља у улици Учитељска 58, у Београду. Символика улице и насеља није случајна, јер је школа дугогодишња вежбаоница студената Учитељског факултета, за наставне предмете српски језик и музичка култура.

У згради у Учитељској улици одвија се настава за ученике од I до VIII разреда. Школа нема издвојених и комбинованих одељења и налази се на површини од 5500м². Настава се реализује у 11 учионица разредне наставе од I до IV разреда са организацијом продуженог боравка и 18 кабинета предметне наставе у старијим разредима. Школски амбијент је пријатан, школа је велика и пространа, светла и хигијенски добро одржавана. Школско двориште је ограђено и осветљено са спортским теренима унутар њега.

Учионице и кабинети су опремљени намештајем који испуњава хигијенске и техничке захтеве, са јасним обележјима наставног предмета. У школском простору су истакнути дечији радови, који имају улогу дидактичког материјала и чине простор за боравак ученика пријатнијим. Школа, са пуно зеленила и дечијих радова, представља пријатно и безбедно окружење за ученике. Брижљиво се води рачуна о уређењу целокупног школског простора.

Тимски рад и позитивна атмосфера присутни су на свим нивоима у нашој школи. Добри међуљудски односи, уважавање индивидуалних карактеристика и посебности је нешто што се препознаје као јака страна наше школе коју треба неговати. У нашој школи ученик осећа вредност учења и учење и знање се доживљавају као вредности. Јавно се промовишу резултати ученика и запослених на сајту школе, школском часопису и паноима школе. Званични извештаји, *Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања* о резултатима ученика наше школе на Завршном испиту, показују да се налазимо у самом врху у републици а међу десет најбољих школа у Београду. Школске оцене су у складу са резултатима на Завршном испиту и резултатима наших ученика у средњим школама.

Лични, професионални и социјални развој ученика подстиче се кроз континуирани, веома разноврстан и од стране одабраних наставника стручно вођен рад у ваннаставним активностима. У школи се промовише и подржава инклузивна настава.

Школа уважава индивидуалне, групне, и социјалне различитости међу ученицима, настава је индивидуализована и диференцирана тј. прилагођена конкретним ученицима и њиховим потребама са циљем да се максимално подстакне учење.

У циљу подршке ученицима који имају проблема у понашању у школи је развијена процедура за поступање са ученицима код којих је потребан појачан васпитни рад. У школи се уважавају различитости (расне, националне, верске), физичке, психичке, социјалне.

Свесни смо значаја улоге родитеља као најважнијих сарадника у остваривању васпитно-образовне праксе. Трудимо се да на истом задатку будемо партнери за добре идеје.

Школа негује сарадњу са бројним институцијама из локалне средине у остваривању образовно-васпитног процеса и пружању подршке ученицима. Организује сарадњу са установама културе, заједничке активности са ученицима других школа, школама за децу са посебним потребама, хуманитарне акције са родитељима.

Наша школа, у којој се одвија образовно-васпитни рад, сваким даном се мења и припрема за будућност.

Школа располаже одређеним фондом различитих наставних средстава која доприносе унапређењу квалитета наставе. Међутим, број појединих аудио-визуелних средстава и других наставних средстава није довољан да би одговорио потребама наше школе.

У наредном периоду, кроз пројекат „*Подршка развоју људског капитала и истраживању-Опште образовање и развој људског капитала*“ (Развионица), школа ће бити опремљена најсавременијим наставним средствима и информационим и комуникационим технологијама. Ученици ће тако бити у прилици да савладају основне вештине информационог друштва, неопходне за даље образовање и радни живот. Створиће се услови за коришћење ИКТ-а у учењу и за учење на најбољи могући начин, у учионици, а не у одвојеној просторији с компјутерима, где се може приступити само повремено.

Део трпезарије ћемо преуредити у *центар за дружење и интернет центар*, како би ученици квалитетније проводили слободно време. За родитеље и ученике, у холу школе, биће формиран пулт за информације. За студенте који долазе са разних факултета уредићемо простор за консултације.

Школа ће у наредном периоду постати функционална вежбаоница, квалитетна база за праксу студената са факултета за образовање наставника, центар иновација и образовно-васпитне изврности (модел школа) и центар за професионални развој наставника из других школа.

Нови захтеви и карактеристике савременог света, образовање стављају пред озбиљне изазове. Школа мора да испуни свој главни задатак – да припреми младе људе да компетентно, ефикасно, одговорно и конструктивно воде сопствени и укључују се у друштвени и професионални живот. У том правцу ће ићи и развој наше школе.

„ Знање није довољно, морамо га применити“

„Знање се множи дељењем“

4. Наставни план основног образовања и васпитања

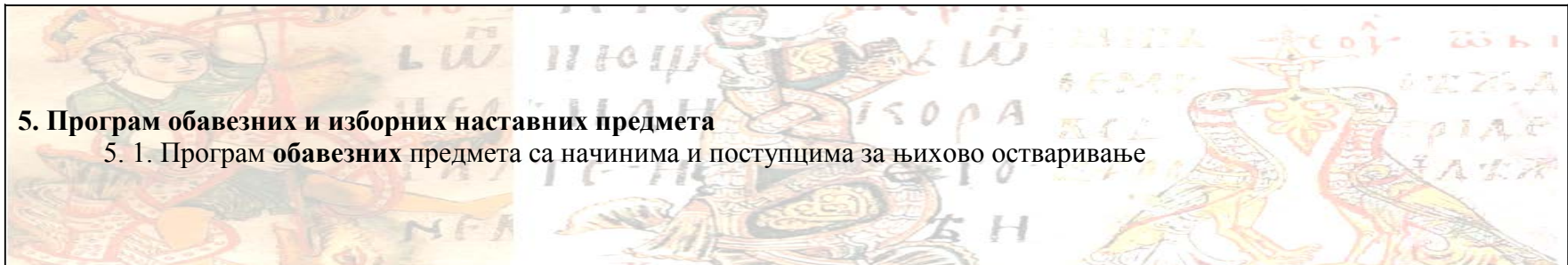
ред. број	А. Обавезни наставни предмети	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Енглески језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	ТИО	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Физичко васпитање	2	72	2	72	2	72	2	68
Укупно А:		23	828	24	864	26	936	26	884
ред. број	Б. Изборни наставни предмети	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Француски језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Изабрани спорт	1	36	1	36	1	36	1	34
5.	Информатика	1	36	1	36	1	36	1	34
6.	Свакодневни живот у прошлости	1	36	1	36	1	36	1	34
7.	Цртање, сликање, вајање	1	36	1	36	1	36	1	34
8.	Чувари природе	1	36	1	36	1	36	1	34
9.	Хор и оркестар	1	36	1	36	1	36	1	34
Укупно Б:		5	130	5	130	5	130	5	120
Укупно: А+Б		28	958	29	994	31	1066	31	1004

5. Програм обавезних и изборних наставних предмета

5. 1. Програм **обавезних** предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
1. КЊИЖЕВНОСТ • Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови	Наставник изражајно чита текстове, поставља проблемска питања у вези са текстом, успоставља везе са искуством ученика постављајући одговарајућа питања, подстиче ученике да изразе своје ставове или недоумице о прочитаном. Подстиче, организује, усмерава дискусију о ликовима и идејама књижевног дела. Подстиче ученике да читају и пишу дневник читања. Сарађује са школском библиотеком и локалном библиотеком. Са ученицима посећује школску и локалну библиотеку и разговара о прочитаним делима. Ученик: изражајно чита, одговара на питања, поставља питања, изражава став о прочитаном делу, раздваја битно од небитног, одређује редослед догађаја, успоставља везе између догађаја, тумачи понашање ликова, исказује идеје текста. Драматизује текстове, илуструје текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације. У тумачењу <i>лирских текстова</i> слушају се различите композиције по избору наставника или ученика, а затим ученици процењују која композиција најбоље дочарава осећања изражена у лирском делу; ученици илуструју песму или цртају стрип када је лирско-епско дело у питању. У тумачењу <i>епских текстова</i> примењују се <u>рад у пару</u> и <u>групни рад</u>. У тумачењу <i>драмских текстова</i> примењује се <u>игра улога</u>. Текстови по избору ученика се драматизују и изводе на бини, ученици су у улози редитеља, драматурга, сценаристе, глумца и костимографа. У обради <i>народне књижевности и научнопопуларних текстова</i>, а када је потребно и у обради уметничких текстова, ученици се подстичу да на основу усвојених знања из других предмета или искуства сместе дело у одређени историјски и географски контекст и да прикажу изабране аспекте дела прављењем пп-презентација. У мањим групама или у пару ученици повезују наслове прочитаних текстова са књижевним родом и	Општа предметна компетенција наставе српског језика и књижевности која подразумева примену основних знања о српском језику и основних начела тумачења књижевног дела; поштовање књижевнојезичке норме у усменој и писаној комуникацији. Специфична предметна компетенција у области књижевности, језика и језичке културе, уважавајући наведене захтеве стандарда основног, средњег и напредног нивоа у оквиру сваке наведене теме.

• Књижевни и функционални појмови	књижевном врстом и умеју да дају образложење класификације. Ученици процењују свој напредак у читању, разумевању текста и драматизовању дела. Ученици у групама представљају табеларно и кроз илустрације преглед књижевних и функционалних појмова. Методе којима се остварују општепредметне и специфичне компетенције: посматрање, слушање, приповедање, описивање, читање усклађено с природом различитих текстуалних жанрова, писање различитих облика текстова, вредновање, коришћење различитих извора информација, истраживање (рад на тексту), стварање, презентовање, израда панорама и power point презентација, прикупљање података, анализа, синтеза, размењивање, критичко процењивање, заузимање става, повезивање са свакодневним животом, примена и коришћење ИКТ технологије. Посветити потребну пажњу ученицима који спорије напредују као и ученицима који раде по ИОП-у.	Међупредметна компетенција која омогућује развијање способности ученика за активно учешће у групи на реализацији заједничких пројеката. - КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ. - УЧЕЊЕ КАКО СЕ УЧИ. Дигитална компетенција која оспособљава ученике да користе одређена средства из области информационо-комуникационих технологија (ИКТ). Естетичка компетенција – развијање свести да се естетичка вредност не везује само за уметност, већ и за природне, социолошке, идеолошке, емотивно-
2. ЈЕЗИК • граматика, • правопис, • лексикологија,	У пару или мањим групама ученици подвлаче у тексту језичку појаву која се учи, уочавају шта је заједничко истој и својим речима дефинишу појаву. Увежбавају учено кроз различите језичке игре: „Асоцијације“, „Језичке мозгалице“ итд. Знање се систематизује графичким представљањем односа између језичких појава. Наставник прати рад група и пружа помоћ где је потребно. Групе ученика са наставником процењују степен успешности свог рада. Кроз учење граматичких садржаја истовремено се уче и увежбавају правописна правила. У мањим групама ученици откривају смисао правописних правила, откривају и дефинишу својим речима правописно правило. Ученици постављају питања наставнику, а наставник их наводи да сами открију решење указујући на битне аспекте језичке појаве. Пишу краће текстове у којима ће применити учено правописно правило. Кроз међусобну интеракцију у мањим групама и интеракцију са наставником, ученици уочавају и отклањају правописне грешке у својим радовима и радовима осталих ученика. Са ученицима се дискутује о томе шта су научили, колико су научили, шта им је остало нејасно, ученици процењују колико им је потребно да	

ортоепија	увежбају примену правила и предлажу план за даље учење.	афективне и практичне садржаје.
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА - Говорна култура - Писано изражавање	Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези са темом, исправљајући грешке у говору ученика. Ученици на задату тему говоре сажето и према плану. Ученик напамет казује одабране лирске текстове или делове лирског текста. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис). Организовање активне, стваралачке, проблемске и креативне наставе, уз одговарајуће стручне, обавештајне и логичке методе. Компаративни и аналитичко-синтетички приступ остварењу програмских садржаја. Оперативно планирање за сваки наставни час комбиновати различите облике рада (фронтални, групни, индивидуални), као и методе (монолошка, дијалогска, рад на тексту, писани радови, демонстрација, практичан рад, истраживачки рад, решавање проблема-хериустички приступ и др.) како би подстакли радозналост и интересовање ученика. Прецизним упутствима усмеравати рад ученика и подржавати их у самосталном истраживачком раду. Упућивати их да користе додатне изворе информација (часописе, стручне књиге, речнике, интернет...). Подстицати ученике да у свакодневном животу примењују научно-поштују књижевнојезичку норму.	Ученици развијају међуљудску и грађанску компетенцију и вештину сарадње – одговорано учешће у демократском друштву, као и одговорност према околини и здрављу. - УЧЕЊЕ КАКО СЕ УЧИ - ПРЕДУЗЕТНИШТВО И СМИСАО ЗА ИНИЦИЈАТИВУ -РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА -КУЛТУРНО ИЗРАЖАВАЊЕ

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Праћење и вредновање рада ученика остваривати у самом процесу наставе и учења, јер само тако ученицима помажемо да постану свесни циљева учења, да овладају стратегијама интелектуалног рада, да препознају остварене успехе, али и могућности за даље напредовање. Континуирано пратити напредовање ученика у оквиру одељења и индивидуално, уз вођење посебне, одговарајуће документације (портфолио ученика). Адекватним темама у оквиру четири школска писмена задатка проверити усвојеност обрађених садржаја, стил, језик, правопис – културу изражавања. Организовати тематске кварталне полугодишње и годишње провере знања. За оптималну активност ученика у самосталном раду користити диференциране задатке према предзнању и способностима ученика. Оцењивање у контексту повезаности наставе и учења мора садржавати фазе као што су: планирање, праћење тока наставе и учења, регистровање напредовања ученика, саопштавање повратних информација и вредновање реализованих активности.		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	ИСТОРИЈА, ГЕОГРАФИЈА, ЛИКОВНА КУЛТУРА, МУЗИЧКА КУЛТУРА, СТРАНИ ЈЕЗИЦИ, ИНФОРМАТИКА, ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ		
Тематско планирање	Тема	Веза са предметима	Начин остваривања
	Београд – красно име од давнина	СТРАНИ ЈЕЗИЦИ ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ	Тематска настава се организује кроз различите активности у току дана . Повезују се садржи различитих наставних предмета и на тај начин се врши обједињавање различитих потребних знања. А -Нпр. у оквиру Дана Београда се обрађује тема „ Београд – красно име од давнина “ Тема почиње приказивањем анимираног филма на српском и енглеском језику о времену почетка српске власти у Београду . У оквиру српског језика обрађује се текст „ Ламент над Београдом“ Милоша Црњанског, ученици истражују настанак песме и пишу стихове посвећене Београду; сликају Београд у прошлости у оквиру
	Потера за пејзажима	ГЕОГРАФИЈА	

	Ослобођење Србије	ИНФОРМАТИКА	ликовне културе.
	Хајдуци и ускоци	ИСТОРИЈА,	-Обрађује се есеј Пеђе Милосављевића као књижевнонаучна врста са нагласком на стилским одликама текста. У оквиру ликовне културе ученици сликају пејзаже инспирисани текстом.
	Игра, покрет, уметност	ИСТОРИЈА ГЕОГРАФИЈА	-У оквиру историје обнавља се Први српски устанак и најважније историјске чињенице: на српском се у групном раду проучава „Почетак буне против дахија“, „Бој на Мишару“, као и Вукови записи „О народним певачима“.Музичка култура – гусле.
	Сунчане стране	ЛИКОВНА КУЛТУРА МУЗИЧКА КУЛТУРА ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	-У оквиру историје обнавља се период ускока и хајдука, као и најважније географске чињенице; на српском се у групном раду проучава „Мали Радојица“, „Иво Сенковић и ага од Рибника“; ликовна култура – портрет хајдука. -Обрађује се приповетка Иве Андрића „Аска и вук“ са нагласком на естетским одликама текста. У оквиру ликовне културе ученици сликају игру инспирисани текстом, а на музичкој култури слушају музику за игру. Физичко васпитање – уметничка гимнастика. -Обрађује се песма „Хвала сунцу, земљи, трави“, ода као музичка врста, а на ликовној култури сликају сунчани предео.

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ, ПОРОДИЦА И ОКРУЖЕЊЕ РАСПУСТ, ПРАЗНИЦИ, ПУТОВАЊА ИСХРАНА, ЗДРАВЉЕ И СИГУРНОСТ ЗЕМЉЕ И ГРАДОВИ ЕНГЛЕСКОГ ГОВОРНОГ ПОДРУЧЈА СВЕТ ОКО НАС, ОЧУВАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ, ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ ЗАБАВА, СЛОБОДНО ВРЕМЕ ПРОДАЈА И КУПОВИНА ВРЕМЕ, МЕСТО, ДОГАЂАЈИ; ПРОШЛОСТ, САДАШЊОСТ И БУДУЋНОСТ ПОЗНАТЕ ЛИЧНОСТИ, ХЕРОЈИ ЗАНИМАЊА СЛАВА, СРЕЂА, ИСКУСТВО ВОЛОНТЕРИЗАМ, ТОЛЕРАНЦИЈА, ЉУДСКА ПРАВА ПРОБЛЕМИ МЛАДИХ, МЕЂУСОБНИ ОДНОСИ, НАСИЉЕ ПОБУНА, ПРОТЕСТ, РИВАЛСТВО, РИЗИК	Предвиђени садржаји се реализују коришћењем комбинованог метода и разноврсних техника, приступа, облика рада и наставних средстава. Акцент је на активној улози ученика у процесу усвајања знања и развијања вештина. Примењује се тимски рад. Ученици се оспособљавају за самосталан рад (учење кроз прикупљање и селекцију информација, закључивање, резонување, испољавање иницијативе, одлучивање и примену најпогоднијих техника учења). Ученици се усмеравају на ефикасно и ефективно коришћење извора знања и информација (литературе, медија, средстава информационо-комуникативне технологије, културно-уметничких догађаја, скупова...). Процес учења се одвија кроз корисне и занимљиве активности, као што су: израда мини пројеката, истраживачки рад, новинарски рад, драматизације, квизови, игре и сл., као и часови ван учионице. Примењује се тематска настава. Задаци и активности прилагођавају се индивидуалним карактеристикама ученика. Ученици се укључују у акциона истраживања чији је циљ провера и побољшање квалитета наставе. Ученици се укључују у међународно такмичење из енглеског језика и полагање испита за добијање међународно признатих сертификата (у организацији LCCI - Лондонске привредне коморе)	- Овладавање свим језичким вештинама (говор, разумевање говора, читање и писање) - Способност и вештина за обављање свих видова комуникације - Успешно учествовање у тимском раду - Способност за самостално учење - Способност за прикупљање и селектовање информација - Испољавање креативности, истраживачког духа, толеранције, емпатије, позитивних естетских и моралних ставова - Усмереност ка очувању традиције, прихватању култура других народа, ширењу идеје космополитизма, прихватању вредности грађанског друштва, укључивању у живот локалне заједнице и усклађивању са глобалним кретањима

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	- Степен успешности остварене комуникације - Квалитет и количина информација добијених коришћењем литературе, медија, Интернета ... - Повећана мотивација за учење - Повећање самопоуздања и спремности за вођење конверзације - Заинтересованост ученика за израду мини пројеката, презентација, израду и учествовање у квизовима, тимски рад и др. - Учесталост и ефикасност коришћења литературе, средстава информационо-комуникативне технологије итд. - Број и квалитет остварених контаката са говорницима из енглеског говорног подручја - Резултати писмених провера знања ученика - Број пријављених ученика за међународна такмичења и испите - Резултати на такмичењима и испитима - Резултати акционих истраживања којима се проверава квалитет наставе и усвојених знања и вештина - Успех ученика у даљем школовању		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Корелација се остварује са свим осталим наставним предметима (обрађују се теме везане за историју, географију, књижевност, музичку и ликовну уметност, спорт, информатику, животну средину, природне појаве, научна достигнућа, здравље, мђуљудске односе итд.)		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Порекло хране и обичаји разних народа у вези са исхраном	географија, историја, биологија	Остварује се холистички приступ кроз обраду теме са становишта различитих области. Приликом планирања, усклађују се и обједињују активности појединих предмета и одрерђује време за њихову реализацију. Активности обухватају истраживачки рад, израду мини пројеката, посете музејима, галеријама, библиотекама и позоришним представама, презентације итд.
	Превозна средства у прошлости и будућности	историја, географија, физика	
	Енглеско сликарство – В. Тарнер	ликовна култура, историја, географија	
	Вилијам Шекспир	српски језик, историја, музичка култура	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
Назив предмета	ЛИКОВНА КУЛТУРА	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Ученици израђују дводимензионалне и тродимензионалне радове истражујући различите теме, идеје и садржаје. Ученици користе различите материјале и технике, ликовне елементе и принципе у стварању свог рада.	ОСНОВНИ НИВО - изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове користећи основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности да би изразио одређени садржај СРЕДЊИ НИВО - познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, материјала и техника визуелних уметности - одабира адекватан садржај да би изразио неку идеју или став НАПРЕДНИ НИВО - познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности - изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат - одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју	Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност, естетску осетљивост и овладава језиком уметности. ОСНОВНИ НИВО Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања. СРЕДЊИ НИВО Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет
2. Ученици описују и процењују своје радове и радове других користећи адекватне термине и појмове (на основу технике, карактеристика материјала, ликовних елемената, намере и идеје...)	ОСНОВНИ НИВО - описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак, описује садржај...) СРЕДЊИ НИВО - образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) - познаје и користи основне стручне термине и појмове везане за технику, елементе и садржаје (теме и мотиви) визуелних уметности НАПРЕДНИ НИВО - уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других - користи стручне термине и појмове (нпр. текстура, ритам, контраст...) из визуелних уметности (примерене узрасту и	

3. Ученици познају културно наслеђе свог и других народа. Истражују и упознају уметничка дела из различитих периода.	садржају) када образлаже свој рад и радове других ОСНОВНИ НИВО - описује сличности и разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода - зна важне споменике културе у својој средини СРЕДЊИ НИВО - препознаје одабрана уметничка дела у оквиру њиховог историјског и друштвеног контекста - истражује поступке, технике, садржаје радова уметника и користи их као подстицај у свом раду НАПРЕДНИ НИВО - тумачи одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) - проучава уметничка дела, истражује и анализира поступке, технике, садржаје и користи их као подстицај у свом стваралачком раду - разуме да су уметничка дела одраз времена и места у коме настају	маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације. НАПРЕДНИ НИВО Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и примењују их у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје. Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење.
4. Ученици познају и користе места (музеј, галерија, атеље, библиотека...) и изворе (интернет, репродукције...) где могу проширити своја знања везана за визуелне уметности. Ученици прате културне догађаје и учествују у јавном и културном животу заједнице.	ОСНОВНИ НИВО - познаје места и изворе где може проширити своја знања - зна занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима - препознаје и увиђа примену визуелних уметности у свакодневном животу СРЕДЊИ НИВО - користи изворе где може проширити своја знања - зна институције културе у својој средини (музеј, галерија, дом културе,...) НАПРЕДНИ НИВО - користи постојећа места и изворе (нпр. библиотека, интернет, културне установе, музеј...) да би проширио своја знања и интересовања из визуелних уметности - зна вештине, способности које су потребне за уметничка занимања разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота (нарочито као средство виз. комуник.)	18

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Усмено ликовно опажа - Разуме и примењује ликовне технике и средства - Самостално и сараднички ради - Да има визуелно критичко и стваралачко мишљење - Да естетски анализира радове Знања - Да повезује и разуме ликовне појмове и садржаје наставних тема - Да познаје и разуме уметничка подручја сликарства, вајарства, архитектуре, примењене уметности дизајна и нових медија. - Познаје културне баштине Ставови - Да има позитиван однос према естетским вредностима ликовног рада (личног и других ученика), уметничког дела, радног и другог и животног окружења		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Музичко, географија, енглески језик, српски језик, историја, математика, физика, техничко, биологија		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Линија	Музичко, техничко	Показивање репродукција, демонстрација, цртање на великом формату кроз групни рад.
	Прпоорције	Музичко, математика, историја, енглески језик	Показивање репродукција, демонстрација, цртање на великом формату кроз групни рад.
	Боја	Историја, физика	Показивање репродукција, демонстрација, цртање и сликање на великом формату кроз групни рад
	Перспектива	Математика, историја, музичко	Показивање репродукција, демонстрација, цртање на великом формату кроз групни рад
	Фотографија	Историја, физика	Показивање репродукција, демонстрација, прављење кратких филмова од фотографија, склапање у програму и прављење филма.

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА	
Наставне области садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Знање и разумевање	• Ученик активно учествује у савладавању песама певањем и (или свирањем) из нотног текста и по слуху, уз анализу истих да би извођење било у потпуном складу са садржајем. • Упознаје основне елементе музичке писмености кроз самосталан и групни рад; кроз израду различитих панора и албума. • Активним слушањем упознаје музичке инструменте, гласове и извођачке саставе; израђује самостално и у групи, ликовни приказ слушане музике и музичких инструмената у различитим видовима. • Упознаје различите епохе и композиторе, као и основне музичке форме, кроз примере који се изводе или слушају на часу и писмено или усмено изражавају своје ставове.	Ученик користи језик музике за изражавање својих идеја и комуникацију са другима. Кроз познавање музичког језика и стилова, ученик увиђа везу музике са догађајима у друштву и доприноси њиховом обликовању. Ученик истражује везу између музике и покрета. ОСНОВНИ НИВО: Ученик познаје језик музике и уме музички да се изрази гласом, инструментом и покретом, индивидуално и у групи. Ученик слушно препознаје најзначајније карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост.
2. Слушање музике	• Активним слушањем кроз разговор и самостално истраживање, упознају различите врсте музичког изражавања у уметничким делима, као и фолклорне музике нашег и других народа. • Самостално и у групи изводе делове слушаних композиција на мелодијским и (или) ритмичким инструментима. • Изражавају своје утиске о слушаној музици кроз литерарни или ликовни приказ свог утиска о музици коју су слушали. • Упознаје и препознаје различите форме музичког изражавања, епохе и композиторе – соло, камерно, оркестарски; упознаје и препознаје гласове и начин изражавања (соло, камерно, хор) - уз инструменте или акапела.	Ученик познаје језик музике и уме музички да се изрази гласом, инструментом и покретом, индивидуално и у групи. Ученик слушно препознаје најзначајније карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост.

3.

Музичко извођење

- Радом и заједничким вежбањем савладава различите песме и композиције певањем и (или) свирањем
- Заједничким радом развија сигурност учествујући у извођењу музике – самостално или у групи.
- Сталним извођењем развија сигурност у извођењу различитих музичких деоница – самосталним извођењем или у групи.
- Заједничким радом развија способност да самостално или у групи изводи са друговима ачијим деоницама, изводи различита музичка дела .

СРЕДЊИ НИВО: Ученик истражује различите музичке изражајне елементе у исказивању својих идеја и комуникацији са другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор.

НАПРЕДНИ НИВО: Ученик креативно примењује стечена искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура и доприноси очувању и развоју културног наслеђа.

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Да повезује и разуме основне елементе музичке писмености уме да изведе певањем и/или свирањем сженије композиције народног фолклора и уметничке – самостално и у групи; има и може да изрази свој суд о слушаном музичком делу; да препознаје музичке облике, епохе, стилове, инструменте и основне и специфичне карактеристике. Знања – Уме да примени стечена знања слушањем музичких дела; да самостално и у групи уме да изводи различите композиције народне и уметничке; да може активно да учествује у музичком живлјуту школе и шире друштвене заједнице. Ставови - да има позитиван однос према естетским вредностима музичке уетности (лични и других ученика), уметничког дела, радног и животног окружења. Да уме да изрази свој став о музици, музичким делима и начину изражавања.		
Корелација Веза унутар предмета Са другим предметима	Ликовна култура, српски, математика, историја, физика, хемија		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Ударачки инструменти	Физика, хемија,	Демонстрција, цртање
	Дувачки инструменти	Физика, ликовна	Демонстрација, цртање
	Жичани инструменти	Физика, ликовна	Демонстрција, цртање
	Лествице	Математика, ликовна	Демонстрција, цртање
Музичке епохе	Српски, ликовна	Демонстрција, цртање	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИСТОРИЈА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
1. Увод у историју	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	На часовима историје ученици ће развијати следеће компетенције: 1. Компетенцију за целоживотно учење 2. Вештину комуникације 3. Рад са подацима и информацијама 4. Дигиталну компетенцију 5. Решавање проблема 6. Вештину сарадње 7. Међуљудске и грађанске компетенције
2. Праисторија	Фронтални и рад у пару; Групна израда паноа ; Филм „ Лепенски вир и Винча-епоха неолита “ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
3. Стари век	Фронтални и рад у пару; Филм „ Битка код Термопила-Последње упориште њих 300 “ Групна израда паноа на тему „Религија Старих Грка“ и „Религија Старих Римаљана“; Израда мапе ума на тему „Стари Исток“, „Стара Грчка“, „Стари Рим“; Интерактивни час са вероучитељем на тему „Настанак хришћанства “ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке, литература	
4. Европа и средоземље у раном средњем веку	Фронтални и рад у пару; Групна израда паноа на тему „Хришћанство и ислам у средњем веку“; Групна израда мапе ума на тему „Велика сеоба народа“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
5. Срби и њихово окружење у раном средњем веку	Фронтални и рад у пару; Групна израда мапе ума на тему „Срби у раном средњем веку“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
6. Европа у позном средњем веку	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; израда реферата на основу коришћења литературе и интернета ; Филм о Крсташким ратовима , Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
7. Срби и њихово окружење у позном	Фронтални и рад у пару; Групна израда мапе ума на тему „Србија у доба Немањића“; презентација у Power Pointu „Србија у доба Немањића“	

средњем веку	Изложба ученичких радова на тему „Србија у доба Немањића“ Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке, израда реферата	8. Иницијативност и предузетничка компетенција 9. Културно изражавање
8. Српске земље и њихово окружење у доба османлијских освајања	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; израда реферата и основу коришћења литературе и интернета; Филм „Београд у средњом веку“ , Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке;	
9. Успон Европе	Фронтални и рад у пару; Интерактивни час . Тема „Хуманизам и ренесанса“ Групна израда мапе ума : тема „Велика географска открића“ Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
10. Српски народ под страном влашћу од 16. до 18. века	Фронтални и рад у пару; Групна израда паноа на тему „Српски народ под страном влашћу“; Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
11. Доба револуција	Фронтални и рад у пару; Групна израда паноа на тему „Доба револуција“; Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
12. Нововековне српске државе Србија и Црна Гора	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке Групна израда мапе ума на тему „Српска револуција“; Изложба ученичких радова на тему „Српска револуција“; Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu ; Филм „Битка на Чегру“ Настава ван учионице-одлазак у Музеј Српске православне цркве	
13. Српски народ под страном влашћу од краја 18. века до 70-их година 19. века	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалoшка, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, зидна карта, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu	

14. Свет у другој половини 19. и почетком 20. века	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке Филмови: Браћа Лимијер „Радници излазе из фабрике“, „Улазак воза у станицу“	
15. Срби од Берлинског конгреса до Првог светског рата	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке Групна израда мапе ума : тема „Срби од Берлинског конгреса до Првог светског рата“ Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Филм „Савремено тумачење српске историје-Балкански ратови 1912-2012“ Настава ван учионице-посета Конаку Књегиње Љубице	
16. Први светски рат и револуције у Русији и Европи	Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке Групна израда паноа на тему „Први светски рат“; Израда реферата уз коришћење интернета и литературе; Израда презентација у Power Pointu на тему „Револуције у Русији“ Фронтални и рад у пару;	
17. Србија и Црна Гора у Првом светском рату	Групна израда паноа на тему „Први светски рат“; Филм „Где цвета лимун жут Израда реферата уз коришћење интернета и литературе; Израда презентација у Power Pointu на тему „Србија и Црна Гора у Првом светском рату“; Фронтални и рад у пару; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	
18. Свет између Првог и Другог светског рата	Дигитални час на тему „Економске, културне и друштвене прилике између два рата“ Филм „Светла велеграда“, Филм „Тријумф воље“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и рад у пару;	
19. Југословенска краљевина	Филм „Српско краљевско венчање 1922. године“ Израда реферата уз коришћење интернета и литературе; Дигитални час на тему „Југословенски културни простор“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и	

	рад у пару;	
20. Други светски рат- тотални рат	Филм „Напад на Пољску“ ; Израда презентација у Power Pointu Групна израда мапе ума : тема „Други светски рат“ Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и рад у пару;	
21. Југославија у Другом светском рату	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Изложба ученичких радова на тему „Други светски рат“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и рад у пару;	
22. Свет после Другог светског рата	Групна израда мапе ума : тема „Свет после Другог светског рата“ Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и рад у пару;	
23. Југославија после Другог светског рата	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu Монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту; Историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке; Фронтални и рад у пару;	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Стандарди/описи захтеваних знања и вештина груписани су две велике области које одржавају структуру компетенција које би требало да се изграде учењем наставног предмета Историја. Те области су Историјско знање/ знање о историји и Истраживање и тумачење историје . -Ученик препознаје и разуме основне историјске појмове: историја, време, историчар, прекретница, хронологија, археологија, периодизација, датум, историјски извор -Ученик именује и разликује основне временске одреднице, именује историјске периоде и зна редослед историјских периода, зна да одреди ком веку миленијуму и деценији припада одређена година -Ученик препознаје и разуме основне историјске догађаје, појмове и личности из периода старог, средњег, новог века и савременог доба -Ученик разуме узрочно-последичне везе између догађаја; -Ученик зна да догађаје смести у временски и просторни оквир; -Ученик уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је речна основу понуђених писаних и сликовних историјских извора; -Ученик уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исти историјску појаву, уме да изврши селекцију историјских извора. -Ученик зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче. -Ученик препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик, географија, верска настава, грађанско васпитање, свакодневни живот у прошлости, ликовна култура, музичка култура, физика, математика	

	тема	веза са предметима	начин реализације
Тематско планирање	Тематска настава: Култура Срба у средњем	Српски, ликовно, музичко, Свакодневни живот у прошлости	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu Групна израда мапе ума на задату тему
	Сеобе-миграције	Географија, ликовно, Свакодневни живот у прошлости	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu Коришћење историјске и географске карте и атласа Израда ликовних радова
	Географска открића	Географија, свакодневни живот у прошлости	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Групна израда мапе ума на задату тему; филмови Коришћење историјске и географске карте и атласа
	Грађански рат-расна дискриминација	Географија, грађанско васпитање	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Израда презентација у Power Pointu, Филмови Коришћење историјске и географске карте и атласа
	Привреда Србије-Краљевине СХС-СФРЈ	географија	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе ; Групна израда мапе ума на задату тему Коришћење историјске и географске карте и атласа

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма	Компетенције
ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА	Кроз разговор, кроз интерактивност, слике, филмови, модели небеских тела које ученици праве, пауер поинт презентација-истражују користећи интернет и литературу, филм - ротација, филм - револуција, модели грађе земље (уз сарадњу са наставницима ТО и родитељима) , вулкана, речне долине, планине ,површинских облика рељефа ,реални сусрети – родитељи- сарадник модели: обала,језеро,шума, прашума,пустиња- моделе праве ученици шеме, пауер поинт презентације држава, костими, кратке представе , музика, глума, дискусија, лична искуства, паметна табла, извештаји ученика репортера, дневне новине, новински чланци, вести, "Репортери нам јављају" Повезивање са децом - ученицима 8.разреда у Србији -интернет дружење" Дијаспоро јави се", успостављање контаката са децом у дијаспори-интернет,скајп... презентација занимљивих занимања кроз реалне и виртуалне сусрете истраживачки радови, цртање плана околине школе, "Нацртај себе географа"-ликовни радови на крају школовања итеракција наставника и ученика и ученика и ученика, као и сталну блиску сарадњу наставника кроз тематску наставу , вршњачко учење, диференцијацију и индивидуализацију, кроз тимски рад , непосредну наставу, учење откривањем и истраживањем, кооперативно учење, кроз такмичарске и кооперативне игре, кроз иницијативу и предузетништво, кроз свест иекспресије, кроз физичку димензију средине за учење, кроз природно оснаживање оснаживање унутрашње мотивације и посвећености, кроз отворену искрену и разумљиву комуникацију, кроз међупредметни и интердисциплинарни приступ у учењу,кроз развој способности одлучивања	Копетенције за целоживотно учење,
ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА		вештина комуникације,
РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА		дигитална компетенција Рад са подацима вештина сарадње компетенције на страним језицима компетенције на матерњем језику социјалне и грађанске компетенције

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмени одговори, тестови, иницијални тестови, неме карте, контролне вежбе,		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Ликовно, музичко, српски, биологија, историја, информатика, Т0, француски јез., енглески јез.		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Васиона и Земља	Историја,	кроз интерактивност,
	Становништво и		
	Грчка	страни језици ,тио,	слике,
	Француска	ликовно, музичко,	филмови
	Америка		
	Африка	информатика	пауер поинт презентације држава
	Панонска низија	српски	кроз тимски рад ,
Привреда Србије: основне одлике и подела привреде	непосредну наставу, учење откривањем		

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИКА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
МЕХАНИКА кретање и сила маса, густина и притисак равнотежа тела рад, снага и енергија	-кооперативно учење, подучавање кроз размену информација, њихово разумевање и усвајање -излагање садржаја уз одговарајуће демонстрационе оледе и примере из праксе -решавање рачунских, графичких и експерименталних задатака	На крају обавезног образовања ученик описује и објашњава природне појаве и процесе физичким законима. Овладао је специфичном терминологијом физике и коректно је користи (симболи, међународни систем јединица, формуле) у описивању физичких појава. Унапредио је апстрактно и критичко мишљење и култивисао истраживачки дух. Оспособљен је да поштује правила заједничког рада и да активно и конструктивно учествује у раду групе. Уме да примени стечена знања и вештине у ситуацијама из свакодневног
ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ температура,количина топлоте, унутрашња енергија агрегатна стања супстанције,фазни прелази	-изабрани огледи који су илустративни,једноставни за извођење -научни метод који се користи са циљем да се код ученика подстакну способности посматрања, уочавања, повезивања и логичког размишљања ; ученици самостално истражују,	

ЕЛЕКТРОМАГНЕТИЗАМ електрична сила електрично поље електрична струја стални магнети магнетно поље електричне струје	траже одговоре на постављена питања и задате проблеме, анализирају и интегришу знања ; технике активног учења -коришћење рачунара за презентације, анимације, симулације и самосталан рад ученика -ученички реферати и презентације о животу и раду великих физичара или о темама које су они изабрали -изокренута учионица – ученици добијају домаћи задатак и вежбе код куће, а на часовима активно ради у оквиру групе и примени или демонстрира ново знање уз упуства наставника -успостављање вршњачког учења, ученици своја знања презентују у трећем и четвртном разреду уз демонстрационе огледе	живота и оспособљен је да их унапређује у даљем школовању. Уме да претражује, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. Кроз различите облике рада (групни, тимски, у пару) развија сараднички однос,поспешује комуникацију учи самосталном излагању, прихватању туђих идеја што доприноси развоју компетенција за професионално опредељење.
ТАЛАСИ И ОПТИКА осцилаторно кретање механички таласи звук одбијање и преламање светлости	-задавање експерименталних задатака за домаћи рад, ученици изврше анализу и донесу закључак -израда једноставних наставних средстава (струјних кола, извора струје „воћне батерије“,сталак са куглицама „талас“...) -израда лабораторијских вежби у групама	
СТРУКТУРА МАТЕРИЈЕ грађа атома природна и вештачка радиоактивност примена и заштита од радиоактивног зрачења	-практични задаци мерења изван учионице, у школи или код куће	

МЕРЕЊЕ мерила и мерни инструменти средња вредност мерења грешке мерења табеларно и графичко приказивање резултата мерења СИ систем мерних јединица		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз квизове, презентације, паное, залагање на часу, вршњачко учење, контролне вежбе и писмене задатке као и усмено испитивање.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Математика, ТИО, Хемија	

	тема	веза са предметима	начин реализације
Тематско планирање	Шарено осветљење	Математика,ТИО	Спроводимо у 3 фазе по разредима,од шестог до осмог. У радионици учествују и родитељи. На различитим материјалима (шпер плоча, стакло, кожа, линолеум, картон, мека пластика...) ученици конструишу правилне многоуглове, исецају жељене облике (шести и седми разред). Пправе моделе полиедара, Платонових и Архимедових тела,купе,ваљка (осми разред),а након тога ученици праве лампе
	Калеидоскоп	Математика,ТИО	За повезивање интердисциплинарног карактера нам помаже ова радионица где ученици осим што понове светлосне појаве из физике,обнове површину призме и ваљка,на крају и направе конкретан калеидоскоп са наставницима техничког. Радионица се одржава у библиотеци уз коришћење паметне табле.

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
<u>Алгебра и функције</u> • Бројеви и операције са њима, кореновање и степеновање • Решавање линеарних једначина и неједначина са једном непознатом и система две једначине са две непознате, Крамерово правило, Гаусова метода • Квадратна једначина и Виетове формуле • Полиноми и операције са њима • Линеарна и квадратна функција	Предвиђене садржаје реализујемо кроз константну интеракцију ученик-наставник и ученик-ученик. Ученици самостално претражују интернет и школску библиотеку, идентификују потребне информације и размењују стечено знање. Самостално решавају задатке, активно учествују и постављају питања. Наводе примере из живота у конкретним ситуацијама, обнављају већ научено и примењују у свакодневном окружењу. Активно слушају, учествују у разговору и усвајају нова знања, прате, цртају, бележе, и презентују податке табеларно и графички. Самостално решавају задате задатке. Понављају израчунавање све док не дођу до исправног решења. Проширују своја знања уз помоћ интернета. Пправе паное. Критички размишљају и доносе закључке. Самостално презентују припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора. Ученици испитују проблемске ситуације, упоређују различита решења, вреднују примену датог решења и учествују у критичком, аргументованом и конструктивном раду. Срачунавају и сагледавају примену стечених знања у конкретним примерима из окружења и активно учествују у животу школе, и учествују у хуманитарним акцијама.	Кроз наставу математике ученици усвајају основне математичке концепте (нумерички, алгебарски, геометријски, статистички), овладавају основним математичким процесима (расуђивање, комуникација, повезивање, примена, моделовање) и вештинама (рачунање, алгебарски поступци, мерење, просторна визуелизација, рад са подацима, процена, предузимљивост и оријентацију ка предузетништву, коришћење калкулатора и ИКТ) потребним за живот и даље школовање.

<u>Геометрија</u> • Планиметрија • Стереометрија • Нацртна са пројективном • Изометријске трансформације	Предвиђене садржаје реализујемо кроз константну интеракцију ученик-наставник и ученик-ученик. Подстичемо и развијамо саморегулацију тако што ученици сами планирају, мере, користе податке и знају чему служе, срачунавају и сагледавају примену стечених знања у конкретним примерима. Ученици лоцирају потребне информације, идентификују релевантне информације, обрађују их и управљају њима ради остварења личних или заједничких циљева. Активно слушају, учествују у разговору и усвајају нова знања. Самостално или у групи решавају задатке. Самостално закључују, цртају и конструишу, постављају релевантна питања и учествује у организовању изложби на тему осне симетрије, шареног осветљења, каледиоскопа... Сами осмишљавају и формулишу пријекат у складу са општим стандардима и комплетирају пројектну документацију према захтевима. Анализирају и критички вреднују, активно учествују у раду и презентују своје пројекте. Кроз амбијентално учење усвајају предвиђене садржаје. Истражују интернет и базе података, школску библиотеку, идентификују релевантне информације, обрађују их и управљају њима ради. Развијају критичко мишљење и креативност, активно учествују у осмишљавању и реализацији драмске представе, повезују уметничка и културна дела са историјским, друштвеним, географским контекстом њиховог настанка, прикупљају информације издвајају потребне од непотребних. Позитивно вреднују допринос културе, уметности и науке. Развијају свест о утицају математике на културу, науку и технологију и у складу са тим и делује.	Анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства. Ученици развијају одговорано учешће у демократском друштву, однос према култури и естетици као и одговорност према околини и здрављу.

<u>Обрада података са елементима вероватноће и статистике</u> • Обрада података • Процент, пропорција, директна и обрнута пропорционалност и њихова примена • Линеарна функција • Одређивање вероватноће догађаја и централне тенденције	Предвиђене садржаје реализујемо кроз константну интеракцију ученик-наставник и ученик-ученик. Ученици прикупљају, записују и обрађују податке и користе информационе технологије за чување, обраду, вредновање и презентацију истих. Решавајући проблеме долазе до нових сазнања и повезују научне и историјске чињенице. Ученици сами мере, користе податке и знају чему служе, срачунавају и сагледавају примену стечених знања у конкретном примеру.	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз квизове, презентације, продајне изложбе, паное, писање песама на задату тему из математике, залагање на часу, вршњачко учење, контролне вежбе и писмене задатке као и усмено испитивање.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, математика корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања, што се види из тематског планирања.	

	тема	веза са предметима	начин реализације
Тематско планирање	Осна симетрија	Ликовна култура,ТИО,биологија	Ученици самостално закључују особине осне симетрије коришћењем: пресавијеног папира, темпера, шестара, лењира и угломера. У групама ученици на интернету истражују симетричност у биљном и животињском свету, креирају паное и презентују их.
	Осликавање прозора	Ликовна култура,ТИО,историја, свакодневни живот у прошлости	Ученици по групама мере прозоре у учионици, цртају га у одговарајућој размери на блоку број 5, скицирају објекте састављене од троуглова и четвороуглова. Мерећи потребне елементе израчунавају површине сваког дела скице. Затим исти процес понављају за фигуру у правој величини. „Објављују“ тендер тј. на интернету или другим огласима траже цене фолија за прозоре. Израчунавају површину потребних фолија, укључујући и 5% отпадака при сечењу. Бирају најбољу понуду. Конструирају сваки елемент на фолији, секу и лепе на прозор (исти поступак се може обавити на хамеру величине прозора, лепљењем фигура искројених од папира).
	Шарено осветљење	Физика,ТИО	Спроводимо у 3 фазе по разредима,од шестог до осмог. У радионици учествују и родитељи. На различитим материјалима (шпер плоча, стакло, кожа, линолеум, картон, мека пластика...) ученици конструирају правилне многоуглове, исецају жељене облике (шести и седми разред). Праве моделе полиедара, Платонових и Архимедових тела,купе,ваљка (осми разред),а након тога ученици праве лампе.

	Калеидоскоп	Физика,ГИО,Ликовна култура,Историја	За повезивање интердисциплинарног карактера нам помаже ова радионица где ученици осим што понове светлосне појаве из физике,обнове површину призме и ваљка,на крају и направе конкретан калеидоскоп са наставницима техничког. Радионица се одржава у библиотеци уз коришћење паметне табле.
	Све је број	Српски језик,историја,енглески језик,латински и старогрчки	Драмски приказ о Питагори,његовом животу и раду.
	Банкарско пословање у Ојмјакон-у са посебним освртом на нафтне бушотине	Географија,биологија	Рад у три групе које самостално истражују унапред задати проблем(банкарско пословање,најхладније насељено место на планети и нафтне бушотине). Потом, упознају остатак одељење са резултатима својих истраживања.
	Математика се рецитује и воли	Српски језик,историја,ликовна култура,енглески језик	Ученици смишљају стихове на унапред задате теме из математике,осмишљавају паное и презентују радове.Стихови могу бити и на другим језицима,а не само на матерњем.
	Разломци	Домаћинство,ликовна култура	Прављење модела разломака од глиномала и теста.
	Сличност	Физика,ГИО	Конструкција сунчаног сата у школском дворишту (виртуелна или реална,у зависности од техничких могућности).
	Пропорционалност	Физика,хемија,домаћинство, биологија,помоћно-техничко особље	Кречење учионица,фарбање оgrade,чишћење дворишта,пошумљавање...

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
ОСОБИНЕ ЖИВИХ БИЋА. ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА • Особине живих бића • Разноврсност живог света: царство биљака, царство гљива, праживотиње, царство животиња: грађа, животни процеси, значај и заштита	Упознавање ученика са грађом и функционисањем живих бића помоћу микроскопских препарата, ботаничких, зоолошких, миколошких школских збирки, постера, компјутерских презентација и филмова. Ученици активно посматрају, уочавају и бележе детаље грађе, дискутују, објашњавају, постављају питања, решавају задатке, илуструју грађу живих бића и животне процесе, представљају их шематски, табеларно. Самостално рукују микроскопом, изводе и посматрају експерименте. Развијају сарадничке односе кроз рад у паровима или групи. Учествују у квизовима и радионицама. Самостално израђују хербаријум, инсектаријум или дигитални инсектаријум, збирку љуштурса мекушаца, збирку плодова и семена. Израђују и представљају паное, презентације, реферате на задате теме коришћењем информација из различитих извора (енциклопедије, научни часописи, ТВ емисије, интернет). Наставни садржаји се реализују у оквиру теренске наставе, излета и посета ботаничкој башти, зоолошком врту, специјализованим изложима и радионицама у Природњачком музеју, Заводу за заштиту природе Србије.	• оспособљавање ученика за целоживотно учење, • овладавање вештинама комуникације и вештином сарадње, • развијање способности за рад са подацима и информацијама и дигиталне компетенције, • стицање способности решавања проблема, • стицање свести о сопственом здрављу и здрављу других • еколошка компетенција и вештина за живот у демократском друштву • естетска компетенција
НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА • Бесполно и полно размножавање • Наследни материјал • Увод у еволуцију живог света, Порекло и развој људске врсте	Ученици упознају бесполно и полно размножавање биљака на свежем, хербаријском или препарираним материјалу (цвет, кртоле, луковице...). Проширују знања о процесима размножавања осталих група живих бића, проучавају процесе наслеђивања и ћелијске деобе помоћу постера, слика, презентација, шема, филмова. Самостално решавају задатке о наслеђивању пола човека. Приказивање презентација и филмова о процесу еволуције и еволуцији човека. Ученици израђују школску збирку фосила, дрво жиивота и реферате на различите теме (Чарлс Дарвин, геолошка доба, изумрле врсте...).	

ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ • Екологија и животна средина • Разноврсност, угрожавање, заштита и унапређивање екосистема • Глобалне последице загађивања животне средине • Одрживи развој и култура живљења	Тежиште наставног процеса се помера ка самосталном раду ученика. На основу општих чињеница и појмова усвојених на часу, ученици индивидуално, у пару или групи примењују стечена знања на задатом примеру/теми. Они реализују и презентују пројекте, истраживања, израђују реферате, есеје, учествују у дискусијама и дебатама. Самостално прикупљају и одабирају додатне информације релевантне за задату тему. На тај начин интегришу стечена знања из одређене области, примењују теоријска знања на практичним примерима, развијају креативност и сарадничке односе. Ученици израђују мини-пројекте (моделе или паное) о структури и процесима у екосистему, истражују о структури екосистема, позитивном и негативном утицају човека, степену загађености ваздуха, угроженим врстама, енергетској ефикасности, управљању отпадом, алтернативним изворима енергије. Решавају проблемске задатке везане за глобалне последице загађивања животне средине и пораст бројности људи као еколошком проблему. Извештавају о посети заштићеном природном добру (Засавица, Обедска бара, Царска бара...).	
ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ • Грађа човечјег тела • Репродуктивно здравље	Анатомија и физиологија човека се проучавају уз помоћ модела (скелет, око, ухо, срце, бубрег, зглобови...), слика, постера, презентација органа и система органа, хистолошких препарата. Ученици праве самосталне и групне пројекте (таблице здраве исхране, заразне и друге болести органских система, сан, више мождне функције, болести зависности, репродуктивно здравље). Учествују у радионицама (дувански дим, медицинска занимања) и трибинама (болести зависности, ризично сексуално понашање, полно преносиве болести, планирање породице). Трибине се организују у сарадњи са локалним домом здравља, припадницима МУП-а, родитељима...	
ПОСМАТРАЊЕ, МЕРЕЊЕ И ЕКСПЕРИМЕНТ	Упознавање ученика са лабораторијским прибором, самостално руковање лупом и микроскопом, самостална израда препарата (покорица црног лука...) и посматрање објеката (школска збирка микроскопских препарата). Ученици стичу навике правилног понашања у лабораторији. Посматрају и самостално изводе експерименте из области физиологије биљака (издвајање хлорофила из листа, доказивање дисања и транспирације, услови клијања семена...) и екологије (утицај еколошких фактора на раст биљака, лишажјеви као индикатори загађености ваздуха...).	

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмено и писмено одговарање, тестови и квизови знања, појединачна активност ученика на часу и активност читавог одељења, разумевање текста и издвајање кључних појмова, попуњавање табела и прављење шема на основу понуђене литератутре, провера цртежа, домаћих радова и радних свезака, решавање проблемских ситуација, извештавање ученика о посматраном објекту или процесу, експерименту, самостални ученички радови (панои, презентације, реферати, есеји, практични радови: збирке природног материјала, макете...)		
Корелација	Свет око нас, Познавање природе, Географија, Физика, Хемија, Математика, ТИО		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Ћелија	Ликовна култура	Прављење модела ћелија од различитих материјала (пластелин, папир, картон, лево коцке, здрава и нездрава храна...). Израда модела фаза ћелијске деобе. Израда људског кариограма.
	Вода	Хемија, Физика, Географија	Вода је извор живота: саставни део живих бића, универзални растварач и средина за одвијање (био)хемијских процеса, станиште већине живих бића, неопходна за фотосинтезу. Физичке и хемијске особине воде. Вода је енергетски ресурс. Загађивање, пијаћа, и значај заштите воде. Кружење воде у природи.
	Светлост	Физика, Ликовна култура, Хемија	Сунчев спектар; преламање, одбијање, упијање светлости. Боје. Обојеност у живом свету (пигменти..., промена обојености, значај обојености). Фоторецептори у живом свету. Фотохемијске реакције.
	Кретање	Физика, ТИО	Кретање животиња у воденој средини и на копну. Физичко објашњење различитих начина кретања животиња (облик тела водених животиња, положај и улога пераја, положај ногу...). Кретање воде кроз биљку, кретање честица (молекула...) у организму живих бића... Дифузија, осмоза...
	Време	Физика, Географија, Историја	Организовање радионица, навођење занимљивих примера везаних за трајање људског живота, појединих процеса у људском телу и развићу, еволутивних процеса....
	Еколошки отисак	Географија, ТИО, Математика	Ученици одређују свој еколошки отисак на основу припремљених података. Тако стичу свест о сопственом утицају на одрживост животне средине.

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ХЕМИЈА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
<u>Основни хемијски појмови</u> • Хемија и њен значај • Структура супстанце А) Атоми и структура атома Б) Основне честице које изграђују супстанце: атоми, молекули и јони • Хомогене смешествари • Хемијске реакције и израчунавања	Методe рада за реализацију наставних области – садржаја програма: – дијалoшко - монолошка – демонстрацијона – лабораторијско – експериментална Специфичност учења хемије састоји се у потреби да се хемијски појмови разматрају на три ниво: макро нивоу, микро нивоу и симболичком нивоу. С тога се ученицима кроз експериментално – лабораторијски рад обезбеђују ситуације у којима промене које макроскопски опажају у огледима тумаче на нивоу честица које изграђују супстанце и записују коришћењем хемијских симбола, формула и хемијских једначина. Формирање хемијских појмова започиње на примерима из свакодневног живота (хемија свуда око нас) и са претходним знањима и искуствима, као и на огледима које демонстрира наставник или их ученици самостално изводе. Да би ученици разумели својства супстанци, условљеност својстава структуром супстанце, променама којима супстанце подлежу и законима којима се промене одвијају, планиране су различите активности. У зависности од наставних садржаја одговарајућих тема, имајући у виду која знања и способности треба да развију активности ученика су: – посматрање својства супстанци и промена које наставник изводи – планирање огледа	Општа предметна компетенција Ученик разуме својства и промене супстанци и повезује својства с практичном применом супстанци. На основу формираног знања, вештина и вредности, ученик у породичном окружењу и друштву вршњака доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да разуме и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије и пољопривреде. Ученик је развио научну писменост и вештине за експериментални рад на основу којих може самостално или у сарадњи с другима да решава проблеме који захтевају примену знања хемије. Специфична предметна компетенција: ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ Ученик је формирао хемијску писменост

Елементи и неорганска једињења • Неметали, оксиди неметала и киселине • Метали, оксиди метала и хидроксици • Соли • Електролитичка дисоцијација киселина, хидроксида(база) и соли Органска једињења • Угљоводоници • Органска једињења са кисеоником • Биолошки важна органска једињења • Хемија животне средине	– извођење огледа уз безбедно руковање лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама – сређивање радног места након извршеног огледа – бележење резултата – анализирање резултата огледа и њихово повезивање са теоријским знањем – дискутовање – претраживање и коришћење различите литературе – решавање задатака. Ученици пажљиво слушају, учествују у разговору, постављају питања, самостално или у групи учествују у извођењу огледа, изради паноа и модела и ученичких реферата. Проучавањем наставних садржаја ученици развијају комуникационе способности, способности да износе идеју, да наводе аргументе, оспособљавају се за доношење одлука и преузимање одговорности, договарају се, планирају, размењују знања, извештавају о урађеном на јасан и структуран начин. Провера знања ученика је саставни део програма. Наставник прати ученикова постигнућа на сваком часу применом различитих облика и метода утврђивања и провера знања.	као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примену супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези с коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, кроз активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине. Специфична предметна компетенција: ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности међу подацима и користи хемијски језик (хемијски термини, хемијски симболи, формуле и хемијске једначине).
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењује се кроз активности и залагање ученика на часу, усмено испитивање, контролне вежбе и других метода провере знања.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, хемија корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања, а највише са физиком биологијом и математиком.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
УВОД (4)	Наставник ће водити разговор са ученицима. Исти морају поседовати прибор за цртање, свеску А4 и књигу. Наставник ће са ученицима извести практичну вежбу која се састоји у цртању оквира. Оквир је правоугаоник који сваки ученик треба да има нацртан на свакој страници своје свеске. Наставник у свом раду, користи демонстрациону методу којом објашњава, демонстрира како се црта оквир. Уз разговор –дијалог- са ученицима, користећи троугао и лењир, наставник црта оквир на табли. Ученици, слушајући инструкције, цртају оквир у својој свесци.	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција
ГРАФИЧКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ (8)	Упознавање ученика са основним правилима тех. цртања, техничког писма. Шта је скица а шта цртеж. Задавање цртежа и модела. Упознавање са врстама линија у цртању, како се рукује лењиром, троуглом и угломером. Ученици ће извести вежбу техничког цртања –нацртати технички цртеж из уџбеника уз правилну употребу прибора. Наставник прати њихов рад и даје инструкције. Ученик у току рада наилази на проблем кога треба решити. Да би решио исти треба да постави циљ и планира стратегију рада. У току самог рада, ученик усмерава пажњу и врши самонадгледање. У овој вежби наставник наводи ученике на саморегулативно учење чиме их оспособљује да самостално планирају и изналазе методе у решавању проблема, у овом случају техничког цртежа.	Естетска компетенција Решавање проблема
ОД ИДЕЈЕ ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ (9)	Активност ученика огледа се у изради неког модела. Поступак стварања макете састоји се од разраде идеје, цртања скице, потом израде техничког цртежа и на крају избор материјала, операција и алата. Наставник примењује групни и индивидуални облик рада, примењује методу демонстрације алата и материјала, док ученици треба да стекну радне навике, развију моторику руку и покрета, ослободе своју креативност и развију смисао за техничко стваралаштво. Ученици се допуњују, размењују искуства у раду, бољи помажу слабијима кроз давање савета и инструкција у раду.	Решавање проблема Иницијативност и предузетништво Еколошка компетенција Естетска компетенција Вештина сарадње Брига о здрављу
МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНОЛОГИЈЕ (12)	Ученици се упознају са основним техничким материјалима. То су дрво, папир, картон, текстил, кожа, пластика и шпер плоча. Стицање знања о материјалима, како се обрађују и који се алат за који материјал користи. Наставник демонстрира све узорке, показује расположиви алат и како се користи. Упознаје ученике са појмом	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција

	рециклаже и заштите жив. средине.	
САОБРАЋАЈ (8)	Ученици се упознају са основним саобраћајним прописима и како учествују у истом (<i>пешак, путник и возач бицикла</i>). Наставник демонстрира саобраћајну раскрсницу на табли, упознаје их са знацима које даје милиционер, шта је хоризонтална а шта вертикална сигнализација. Ученици ће израдити модел раскрснице од картона.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција
ЕНЕРГЕТИКА (4)	Ученици се упознају са појмом енергетике, природни и алтернативни извори енергије. Наставник демонстрира сунчани колектор кога ће ученици израдити. Потребан материјал је шпер плоча, пластичне цевчице и провидна пластична фолија. Ученици су организовани у групама и праве модел.	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција
ИНФОРМАТИЧКА ТЕХНОЛОГИЈА (16)	Ученици ће се упознати са информатичком технологијом. Који су основни делови рачунара, како су саставни делови међусобно повезани. Такође ученици ће овладати корисничким програмима за израду техничких цртежа и обраду текста. Наставник демонстрира делове рачунара и сам рад на истом, потом ученици самостално изводе радне задатке. Осим разумевања делова рачунара, ученици ће се упознати још и са апликацијама за техничко цртање. Практична вежба на рачунару - нацртати хоризонтални пресек свог стана са мерама и умештити графичким симболима за намештај.	Вештина комуникације Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција
МОДУЛИ (12)	Тема подразумева практичне вежбе. Модели ће се израђивати од лако обрадивих материјала (<i>шпер плоча и картон</i>). Као алат, користи се моделарска тестера и маказе чиме је могућност повређивања сведена на минимум. Наставник ученицима задаје тему, задатак, проблем који ће сами, уз међусобну сарадњу и допуњавање решити. Након идеје у глави, нацртати скицу у свесци а потом технички цртеж са припадајућим мерама. Након тих корака приступити изради модела. Наставник демонстрира ученицима рад са моделарском тестером, дели материјал, организује их по групама или у пару, даје инструкције за криволинијско резање и како се готови саставни делови спајају лепком.	Вештина комуникације Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција
УВОД У АРХИТЕКТУРУ И ГРАЂЕВИНАРСТВУ (4)	Ученици ће се упознати са историјом архитектуре, грађевинарством и основним деловима грађевинских објеката. Наставник демонстрира врсте објеката, системе градње и основни грађевински алат (<i>висак, либела, мистерија...</i>). Практична вежба – израдити модел викендице од картона.	Смисао за целоживотно учење Вештина комуникације

		Решавање проблема
ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ У ГРАЂЕВИНАРСТВУ (8)	Ученици се упознају са грађевинским пројектима и плановима. Наставник демонстрира основна правила техничког цртања у грађевинарству. Наставник демонстрира грађевински пројекат и даје инструкције за извођење практичне вежбе - нацртати план свог стана. Ученици, користећи прибор за цртање, уз одговарајућу размеру и симболе, приступају раду.	Вештина комуникације Решавање проблема Естетска компетенција Дигитална
ГРАЂЕВИНСКИ МАТЕРИЈАЛИ (4)	У овој теми, ученици се упознају са материјалима који се користе за израду објеката. Они су природног и вештачког порекла. Наставник демонстрира узорке материјала ученицима (<i>гипс, песак, цемент, керамика, дрво, модел блока од опеке</i>). Ученици ће изградити зидни пано на тему грађевинских материјала. Поделиће се у две групе, свака ће обрадити задати материјал и приказати га на пану у виду пригодног текста и малог узорка. Зидни пано имаће улогу помоћног наставног средства.	Вештина сарадње Естетска компетенција Решавање проблема Предузетност и иницијатива
ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ (4)	Заштита на раду у грађевинарству употреба традиционалног алата, појам градилишта. Демонстрирати ручни алат (<i>либела, висак...</i>) и средства заштите на раду (<i>заштитне рукавице, чизме, шлем, мантил...</i>). Практична вежба-израда модела неке машине од шпер плоче или картона. Нацртати модел у свесци са мерама а потом на материјалу. Резање материјала, склапање-лепљење и декорација по сопственом избору. Додатна активност-нацртати модел машине на рачунару и изградити зидни пано са сликама машина-подела и која зашта служи.	Вештина сарадње Естетска компетенција Решавање проблема Предузетност и иницијатива
ЕНЕРГЕТИКА (4)	Ученици се упознају са појмом енергетике у грађевинарству – појам изолације , како сачувати топлотну енергију у зимском периоду. Ученици ће се упознати са изолационим материјалима и поступком извођења изолације на грађевинским објектима. Наставник демонстрира материјале и макету објекта са изведеном изолацијом. Практична вежба – направити модел грађевинског објекта са изолованим зидовима. Користити танки стиропор, картон и дрвене летвице за изолацију крова. По избору ученика изградити и модел сунчаног колектора. Упознати ученике са алтернативним изворима енергије	Вештина сарадње Вештина комуникације Предузетништво и иницијатива Дигитална Естетска Еколошка
КУЛТУРА СТАНОВАЊА (4)	Ученици ће се упознати са појмом етике становања. Практична вежба-изградити план стана или једног спрата куће. Приказати уређење ентеријера по свом избору помоћу графичких симбола. Развијање креативности и техничког стваралаштва кроз практичан рад. Ученике организовати по групама а од материјала користити картон. Наставник демонстрира готов, већ урађен рад, Ученицима је допуштена слобода у изради модела. За домаћи задатак, урадити цртеж модела на рачунару. Наредног часа донети цртеж у електронском облику и исти демонстрирати	Вештина сарадње Вештина комуникације Предузетништво и иницијатива Дигитална Естетска

	пред ученицима и наста-вником.	Еколошка
САОБРАЋАЈНИ СИСТЕМИ (2)	Ученици се упознају са грађевинским објектима заступљеним у саобраћајној инфраструктури. Луке, аеродроми, ауто путеви, бензинске пумпе, мотели, помоћ на путу, наплатне рампе... Наставник демонстрира саобраћајне објекте са зидних панела или удбеника. Осим теоријског предавања, заступљена је и практична вежба-израдити модел саобраћајне раскрснице са детаљима. Ученици израђују модел у пару од картона, помоћу маказа и лепка	Вештина сарадње Предузетништво и иницијатива Естетска компетенција Еколошка
ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА У ПОЉОПРИВРЕДИ (4)	Ученици се упознају са пољопривредном производњом и машинама које се у истој користе. Практична вежба-израда модела неке машине од картона или шпер плоче. Ученици су организовани у групе, израдити цртеж машине по свом избору. Димензије и габарити су произвољни. Сва израда подразумева спајање делова картона у једну целину. Декорација по избору. Ученицима дата аутономија у раду. Након рада, групе се међусобно оцењују. За домаћи задатак, нацртати модел пољопривредне машине на рачунару и демонстрирати.	Вештина сарадње и комуникације Предузетништво и иницијатива Дигитална ,Естетска Еколошка компетенција
ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ (16)	Ученици се упознају са конфигурацијом рачунара. Наставник демонстрира рад са готовим апликацијама (<i>техничко цртање</i>), начин употребе преносиве меморије. Демонстрација рада на рачунару-ученици треба да, користећи одговарајући програм, нацртају хоризонтални пресек свог стана, уметнути графичке симболе и по могућности котирати цртеж. Ученици су организовани у пару.	Вештина сарадње Вештина комуникације Дигитална компетенција
КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ (22)	Наставник даје идеје и предлоге ученицима за извођење вежби али и сами ученици могу по свом избору да креирају своје макете. Ученици су организовани у пару, раде заједнички а касније од радова формирају урбанистичко насеље са припадајућом саобраћајном инфраструктуром. Убацити хоризонталну и вертикалну сигнализацију и по који модел аутомобила. Макете се израђују од картона и стиропора. Израдити модел викендице, војвођанске куће, гараже, бунара, моста, стамбене зграде и слободне теме. Суштина вежбе је подстицање деље креативности и маште, развијање смисла за техничко стваралаштво, упознавање особина лако обрадивих материјала (<i>картон, стиропор</i>).	Вештина сарадње Вештина комуникације Предузетништво и иницијатива Дигитална компетенција Естетска компетенција Еколошка компетенција
УВОД У МАШИНСКУ ТЕХНИКУ (2)	Упознавање ученика са наставном темом Увод у машинску технику . Тема се састоји од осам наставне јединице које ће се обрађивати. Ученици ће се упознати са појмом и задацима алатних машина, пренос оптерећења и кретања	Вештина комуникације Компетенција за целоживотно учење
	Упознавање ученика са основним правилима техничког цртања, техничког писма. Упознавање са врстама линија у цртању, како се рукује лењиром, троуглом и	Естетска компетенција

ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ У МАШИНСТВУ (8)	угломером. Ученици ће извести вежбу техничког цртања –нацртати технички цртеж из уџбеника уз правилну употребу прибора. Ученик у току рада наилази на проблем кога треба решити. Да би решио исти треба да постави циљ и планира стратегију рада. У овој вежби наставник наводи ученике на саморегулативно учење чиме их оспособљује да самостално планирају и изналазе методе у решавању проблема, у овом случају техничког цртежа. Практична вежба-нацртати дати модел у три пројекције. Ученици су организовани у пару и користећи прибор цртају ортогоналну пројекцију тела. Предмет треба котирати и користити одговарајућу размеру..Анализа вежбе. Исту вежбу реализовати помоћу рачунара.	Решавање проблема Вештина сарадње Вештина комуникације Дигитална компетенција
ТЕХНОЛОГИЈА МАТЕРИЈАЛА (2)	Ова наставна тема састоји се од две наставне јединице у којима се ученици упознавају са основним техничким материјалима (<i>челик, обојени метали и погонски материјали</i>). Наставник врши предавање лекција уз демонстрацију узорака материјала (<i>бакар, алуминијум, челик, звожђе</i>) Практична вежба-<i>одређивање тврдоће материјала помоћу Полдијеве методе</i>. Коришћењем Полдијевог апарата и еталона на произвољним узорцима, ученици испитују тврдоћу материјала. Организовани су по групама, воде резултате испитавања у свескама и долазе до закључака-челик је тврђи од бакра. Као додатна активност, једна група ће израдити зидни пано са узорцима материјала-приказати грађу, облик и налазиште...	Решавање проблема Иницијативност и предузетништво Вештина сарадње
МЕРЕЊЕ И КОНТРОЛА (2)	Ова наставна тема састоји се од две наставне јединице у којима се ученици упознају са појмом мерења, контроле и који се мерни инструменти користе у техници. Осим предавања, ученици ће извести вежбу мерења, користећи кљунасто, помично мерило. Наставник, предходно демострира начин коришћења мерила. Ученици су организовани по групама где сваки члан мери узорке. Анализа вежбе и извођење закључака.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње
ТЕХНОЛОГИЈА ОБРАДЕ МАТЕРИЈАЛА (4)	Ученици се упознају са појмом и поделом обраде материјала. Обрада може бити ручна и машинска а ученици ће у изради својих модела користити ручни алат и прибор (<i>тетсера, турпија, чекић, маказе за лим</i>). Осим те оријског предавања ова тема је обухваћена и практичном вежбом која се састоји у изради сталка за распоред часова. Исти се израђује од лима где ученици примењују предходно стечено теоријско знање. Сечење лима маказама а потом пластична деформација (<i>савијање</i>). Деко рисање модела по избору. Као додатна активност, нацртати модел сталка на рачунару, демонстрација рада бушилице, израда панона неке алатне машине са припадајућим деловима... Користити средства заштите на раду.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција Дигитална компетенција Брига о здрављу
МОДУЛИ (12)	Тема подразумева практичне вежбе, израда различитих модела примерених ученицима петог разреда. Модели ће се израђивати од лако обрадивих материјала. Као алат, користи се моделарска тестера и маказе чиме је могућност повређивања сведена на минимум. Наставник ученицима задаје	Вештина комуникације Рад са подацима и информацијама

	тему, задатак, проблем који ће сами, уз међусобну сарадњу и допуњавање решити. Након идеје у глави, нацртати скицу у свесци а потом технички цртеж са припадајућим мерама. Након тих корака приступити изради модела. Наставник демонстрира ученицима рад са моделарском тестером, дели материјал, организује их по групама или у пару, даје инструкције за криволинијско резање и како се готови саставни делови спајају лепком.	Дигитална компетенција Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција
МАШИНЕ И МЕХАНИЗМИ (16)	Обрађује се машинска техника-основни делови алатних машина, принцип рада, састав и начин коришћења, појам машинског комплекса. Осим теоријског предавања и демонстрирања машина са зидних паноа и уџбеника, наставник ће организовати посету оближњој фабрици ради разгледања производног погона тј. Алатних машина које се тамо налазе. Ученици ће разговарати са тамошњим особљем (<i>инжињерима и мајсторима</i>) које ће их ближе и боље упознати са машинама и индустријском про изводњом. Исти су у обавези да напишу есеј о стручној посети фабрици. Додатна активност би била, израдити још један зидни пано-приказати струг са деловима.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Естетска компетенција Дигитална компетенција Брига о здрављу
ЕНЕРГЕТИКА У МАШИНСТВУ (6)	Ученици ће се упознати са појмом мотора и врстама погонских машина. Наставник, осим теоријских предавања, ученицима демонстрира делове ОТО мотора (<i>ланчани развод</i>) као и сам мотор у пресеку на зидном паноу, илустрацији. Додатна активност је посета стручног лица аутомеханичара разреду који би дао још нека објашњења на тему мотористике и савремених дизел мотора. Ученици су дужни, као домаћи рад да обраде тему млазних и ракетних мотора. Послужити се Интернетом или другим изворима података.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Естетска и Дигитална компетенција
РОБОТИКА (2)	Ученици се упознају са врстама, наменом и на-чином управљања роботима. Осим предавања, ученици ће израдити модел робота од картона и написати семинарски рад из области индустријске роботике. Рад урадити у физичком и електронском облику и презентовати на наредним часовима.	Вештина комуникације Решавање проблема Вештина сарадње Естетска и Дигитална компетенција
ИНФОРМАТИКА У МАШИНСТВУ (14)	Ученици ће се упознати са апликаци-јама за техничко цртање и интерфејсом за покретање робота. Оперативни систем WINDOWS и MICROSOFT OFFICE. Израда презентација по слободном избору, израда техничких цртежа машинских елемената. Ученици су организовани за рад у пару.	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Вештина сарадње И комуникације
		Рад са подацима и

ЕЛЕКТРОТЕХНИЧК И МАТЕРИЈАЛИ (10)	Наставник ученицима демонстрира узорке проводника, прекидача и струјомера, упознаје их и са грејним телима (<i>грејачи</i>) и термостатима. Наставник организује практичну вежбу - израда модела струјних кола и израда модела грејача. Ученици су организовани за рад у пару, добијају готове компоненте које спајају помоћу шеме из уџбеника, пробати модел и анализа вежбе. Додатна активност је написати реферат о мерама заштите од удара струје. Користити савремене изворе података. Реферат презентовати у физичком и електронском облику.	информацијама Дигитална компетенција Вештина сарадње Вештина комуникације
ЕЛЕКТРИЧНЕ МАШИНЕ И УРЕЂАЈИ (14)	Ова наставна тема састоји се од четрнаест часова на којима се ученици упознају са електричним машинама (<i>електромотори, генератори и трансформатори</i>). Осим наведених уређаја, обрађиваће се и електродинамички уређаји у домаћинству (<i>усисивач, грелајица, клима уређај, ТА-нећ...</i>). Осим теоријског предавања ученици ће имати низ активности-израда паноа на тему алтернативних извора енергије (<i>прикупити информације и фотографије са Интернет-а</i>) и гледање документарног филма о изградњи хидроелектране Ђердап 1. Додатна активност-израда зидне илустрације о преносу електричне енергије на даљину.	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Вештина сарадње Вештина комуникације
ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА (12)	Ученици ће се упознати са савраменим дигиталним технологијама из области телекомуникација (<i>мобилна телефо-нија, ГПС системи, кабловска телевизија...</i>), деминстрација делова рачунара, практична ве-жба-израда модела струјног кола са лед диодом. Ученици су организовани у пару и изводе вежбу од готових, датих компоненти. Делове састављају на испитној плочи од пластике а као извор електрицитета користе батерију од 4,5 волти. Могућност струјног удара је немогућа. Након вежбе, на предстојећим часовима, наставник демонстрира ученицима ГПС уређај-<i>одређивање позиције</i>, као и саставне делове рачунарског система-<i>матична плоча, процесор, тврди диск...</i> Као додтна активност, ученици ће урадити презентацију у електронском облику на тему „Савремене дигиталне технологије“. Рад предати у физичком и дигиталном облику и презентовати исти.	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Вештина сарадње Вештина комуникације
ПРАКТИЧНЕ ВЕЖБЕ ИЗ ОБЛАСТИ ЕЛЕКТРОТЕХНИКЕ- Модули (16)	Израђиваће се модели електричних кола са електротехничким и електронским компонентама. Рад ће бити организован по групама и у пару а реализоваће се следеће вежбе: Електрично коло са једним потрошачем и прекидачем Електрично коло са редно везаним потрошачима Електрично коло са паралелно везаним потрошачима Електрично коло-модел грејача	Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Вештина сарадње Вештина комуникације

	Електрично коло са два потрошача Електрично коло са три потрошача Модел електромагнетне зујалице-<i>примена електромагнета</i> За предходно наведене вежбе, наставник организује ученике и даје потребан материјал. О свакој вежби, ученик води евиденцију у својој свесци у којој бележи ток рада и поступке. На крају сваке активности, написати закључак о свом раду. Посебно интересантна вежба ученицима је израда модела грејача и зујалице. За реализацију ових активности потребан је посебан приступ, воља и стрпљење којима ученици не мањкају. Након израде истих, ученици испробавају своје радове где увиђају рад грејача (<i>претварање ел. енергије у то плотну</i>) и зујалице која производи карактеристичан звук. На принципу рада зујалице заснива се рад електричног звона. При раду користи се струја ниског напона из батерија која не може изазвати повређивање. Наставник помаже и даје инструкције за успешно извођење вежби. Као додатна активност, ученици су дужни да нацртају на рачунару, шему рада зујалице. Исту презентовати наставнику и осталима.		Целоживотно учење Брига о здрављу Естетска компетенција Предузетништво и иницијатива
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика			
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Обавезан наставни предмет ТИО највише је повезан са предметом Физика и Хемија		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Машине и механизми	Физика	
	Технологија машинских материјала	Хемија	
	Графичке комуникације	Ликовна култура	
	Енергетика	Физика	
	Информатика	Математика	
	Мерење и контрола	Физика	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
СПОРТСКЕ ИГРЕ - Рукомет	Хватање и додавање лопте (ниске, у висини груди, изнад главе, доскочне), трокорак (из места, у кретању, из дриблинга, из пријема лопте, са ударцем на гол или додавање саиграчу), вођење лопте (у месту, у лаганом кретању, трчањем, у спринту – контра напад, једном руком, са променом руке), ударац на гол (чеони, бочни, скок шутот), извођење седмераца, основни одбрамбени став (паралелни и дијагонални), позиције играча у нападу, зонска одбрана 6-0. Правила игре : број играча, трајање игре, трајање напада, голмански простор, кораци, дупло вођење, искључење, замене, фаул у нападу, аут, корна (голман), тајм – аут.	Кроз све наведено код ученика развијамо: вештину комуникације, сарадње, иницијативност, међусобно помагање, толеранција у групи, такмичарки дух. Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током рада. Уме да организује простор и управља временом. Уважава саговорника, изражава ставове, мишљења и осећања Ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемских ситуација. Разуме значај правилне исхране у очувању здравља
Кошарка	Хватање и додавање лопте (ниских, високих, доскочних, са две руке са груди, изнад главе, једноручно са искоракотом), вођење лопте ниско (до колена), високо (до кука), промене (предња, средња, задња и ролинг), одбрамбени став (паралелни и дијагонални, отворени и затворени), основни положај нападача (тројна претња : шута, дриблинга и додавања), двокорак (леви и десни), основни ударац на кош. Контра напад, игра човек на човека, игра 1 на 1, баскет 3 на 3. Правила: трајање игре, број играча, трајање напада, изношење лопте у предње поље (8 секунди), враћање лопте у задње поље, правило 3 секунде, измена, личне грешке, бонус, вредновање шута (1,2 и 3 поена), аут, одстојање играча при избацивању аута.	
Одбојка	Додавање лопте врховима прстију (прсти), пријем лопте (чекић), смеч, серва. Игра. Правила : број играча, трајање игре, напад (позиција 2,3 и 4), одбрана (позиције 5,6 и 1), ротација, трећа лопта, дупла (дуг контакт са лоптом), тајм – аут, измене.	
Општа физичка припрема	Снага мишића руку и раменог појаса (склек, издржај у згибу, пењање уз шипку), снага мишића трбуха и леђа (вежбе на рипстолима), снага мишића ногу (скокови, поскоци, вијача, чучњеви, пењања по трибинама, скок у даљ из места), аеробни капацитети (истрајно трчање, трчање 800/500м).	
Вежбе обликовања	Комплекс вежби обликовања (основни принципи, дозирање), вежбе обликовања за одређене делове тела као и за одређене мишићне групе. Циљ вежби обликовања.	

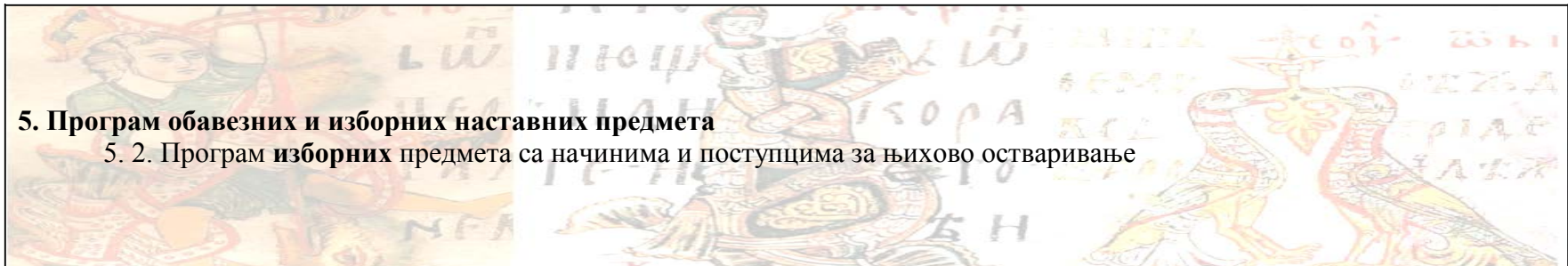
СПОРТСКА ГИМНАСТИКА Партер	Колут напред разножно, колут назад разножно, прамет странце (лево и десно), став на глави, став о шакама, колут назад – став о шакама, разовка, летећи колут. Повезивање елемената у вежбу. Асистенција.	
Кругови	Вис узнето, вис стрмоглави, вис стражњи, саскок (кругови до висине груди, дохватни, доскочни). Прост вис, њих у простом вису, вучењем у згиб, њих у згибу. Асистенција.	
Прескок	Разношка, згрчка, одбочка, разношка са пола окрета, разношка са целим окретом, одбочка са окретом за 90*, одбочка саокретом за 180*. Асистенција.	
АТЛЕТИКА Трчања	Ниски и високи старт, ниско, средње и високо гажење, бацаивање потколеница, продужени корак, избацаивање потколеница, стартави из разних положаја, пропадајући старт, истрајно трчање, техника штафетног трчања	
Скокови	Скок у даљ згрченом техником, скок у даљ из места, скок у вис опкорачном техником.	
ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ	Правилно држање тела, корективна гимнастика и њен значај за отклањање постуралних поремећаја и деформитета кичменог стуба. Хигијена опреме за физичко васпитање, лична хигијена, правилна исхрана, правилно распоређивање рада и одмора. Усмеравање ученика на спортске клубове и културо – уметничка друштва. Сарадња са домом здравља и усмеравање ученика ка дому здравља за решавање здравствених проблема.	

Показатељи за процењивање степен успешности развијања компетенција код ученика	1. Стање моторичких способности (снага мишића руку и раменог појаса – склек и издржај у згибу, пењање уз шипку), снага мишића ногу (скок у даљ из места), снага мишића трбуха и леђа (трбушњаци и леђњаци), издржљивост (800/500м) 2. Стање здравља и хигијенских навика (висина, тежина, држање тела, хигијена) 3. Ниво савладаности моторичких знања, умења и навика, и однос према раду Организовање школских првенстава, излазак на такмичења у организацији Министарства просвете (општинско, градско, регионално и републичко) Корективно – педагошки рад Систематски прегледи
Корелација	Сарадња са месном заједницом, са општинским савезом за спорт, са Спортским центром Олимп, са спортским клубовима: ОК Лаки стар, КК Звездара – М. Инвест, РК Ритам, са шаховским клубом при нашој месној заједници...

5. Програм обавезних и изборних наставних предмета

5. 2. Програм изборних предмета са начинима и поступцима за њихово остваривање

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ВЕРСКА НАСТАВА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
Припрема света за долазак Сина Божијег у свет Избор Аврама и његових потомака као почетак Цркве (Стари Завет између Бога и људи)	Ученици на примеру историје уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека, и поред тога што је то први човек Адам одбио да испуни. Бог је после греха првог човека променио начин остварења тог циља, али је циљ због кога је свет створен остао исти. Конкретна реализација тога циља почиње од избора Аврама и благосиљања јеврејског народа у њему, што означава почетак цркве која има исту структуру као будуће Царство Божије. Кроз старозаветну историју почиње да се назире и то, коју је личност одабрао Бог да уместо првог Адама буде та спона између Њега и света. Старозаветни догађаји и старозаветна црква типови су и праслика оваплоћења Сина Божијег који ће постати нови Адам, његовог страдања и васкрсења, као и новозаветне Цркве. Десет Божијих заповести дате су јеврејском народу да би регулисале однос старозаветне Цркве са Богом, као и односе међу члановима Цркве. Овај програм треба реализовати читајући кључне одломке из Старог завета и тумачити их из перспективе новозаветних догађаја, као што и новозаветне догађаје треба тумачити из перспективе другог доласка Христовог и Царства Божијег. На овај начин ћемо ученицима указати на спасење као историјски процес: „Стари завет је сенка, Нови је икона, а истина је стање света у будућем веку“ Св. Максим Исповедник.	1. Комуникација на матерњем језику 2. Учење како се учи 3. Међуљудска и грађанска компетенција 4. Културно изражавање 5. Решавање проблема 6. Еколошка компетенција

Улога Бога у спасењу света (свет не може да постоји без заједнице с Богом, али Бог не врши насиље над човеком). Улога човека у спасењу света (слобода човека је пресудна за спасење света; осврт на првог Адама и његову улогу у спасењу света; однос човека према природи).	Да покаже да је Син Божији постао нови Адам, преко кога се остварује јединство створене природе и Бога. У контексту тих догађаја везаних за Христа треба ученицима скренути пажњу на слободу, како Бога, тако и човека, као кључног елемента у остваривању јединства Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт. Теме: Тајна Христова..., Христос је Син Божији који је постао човек..., треба реализовати кроз опис Христовог живота забележеног у Јеванђељима и одлукама 1. и 4. Васељенског сабора, али виђеног, протумаченог из литургијске перспективе. Теме: Рођење Христово..., Улога Бога у спасењу..., Улога човека у спасењу... и Христово страдање и васкрсење, треба, такође, реализовати на основу сведочанстава забележених у Св. писму Новог завета, а затим и на основу светоотачких тумачења, уз наглашавање да је кључни елеменат у Тајни Христовој слобода, како Бога, тако и човека, и то слобода која се изражава као љубав према другоме. На примерима православне иконографије који показују Христов живот треба указати на чињенице да је Христос и Бог и човек и да је као личност везан за Бога Оца.	
Узрок Божјег постојања је Отац; Бог Отац изражава Своје постојање као љубав према другој Личности-Сину и Светом Духу Хришћанска антропологија (биће као заједница слободе); Антрополошке последице вере у Свету Тројицу	• да се код ученика изгради свест о томе да је носилац постојања природе личност; • да је личност израз заједнице слободе са другом личношћу; • да је Црква у својој литургијској појави икона начина постојања Свете Тројице, тј. постојања човека као личности – као иконе Божије; Да би се ово постигло, потребно је најпре детаљно изложити православно учење о Богу као Светој Тројици, а затим и саму структуру Литургије. Теме: Антрополошке последице вере у Бога као Свету Тројицу и Кроз Литургију се пројављује Света Тројица треба реализовати тумачењем одељака Св. писма Старог завета који говори о стварању човека као иконе Божије и опис Литургије. За остваривање овог програма треба користити: Св. писмо, литургијско искуство откривења Бога, литургијски начин постојања човека, као и помоћну литературу: Св. Григорије Ниски, О стварању човека; Св. Максим Исповедник, Тумачење 14. Беседе Св. Григорија Богослова; Ј. Зизијулас, Допринос Кападокије хришћанској мисли; А. Шмеман, За живот света, и др.	

СЈЕДИЊЕЊЕ ТВАРНЕ И НЕТВАРНЕ ПРИРОДЕ У ЈЕДНОЈ ЛИЧНОСТИ ИСУСА ХРИСТА ОБОЖЕЊЕ СТВОРЕНЕ ПРИРОДЕ У ХРИСТУ	• да је метафизичко начело постојања Бог, тј. да истинско биће треба тражити у Богу који је Света Тојица; • да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Светој Тројици личност а не природа; • да је личност заједница слободе са другом личношћу; • да је човек створен као личност и да је позван да постоји на начина на који постоји Света Тројица ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се остварује у Христу, односно у Литургији. Теме: Учење о личности... и Разлика природе и личности, треба реализовати у контекстутријадологије која је изложена код православних отаца: Василија Великог, Григорија Богослова и др. Теме: Сједињење тварне и нетварне природе у Христу... и Обожење створене природе... треба реализовати у контексту дефиниције ове проблематике на 4. Васељенском сабору. Тему Црква као Тело Христово треба реализовати на основу објашњења које о томе даје апостол Павле у 1.Кор. 12. Тему Будуће Царство као узрок постојања цркве треба обрадити на основу објашњења које даје св. Максим Исповедник (РГ 4, 157). Приказујући човека и природу као слободне у односу на законе природе, православна иконогресија жели да их прикаже како ће они изгледати у будућем Царству Божијем. За реализацију ове теме користити студију: С. Склирис, Од портрета до иконе.	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Ученици раде индивидуално, у пару или мањим групама.Наставник подстиче ученике да изразе своје мишљење и ставове у складу са хришћанским васпитањем. Након завршених радова врши се размена мишљења и евалуација.	

Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	ЛИКОВНО Облик (природа и њени облици; карактер и врста облика; основни површински облици; груписање облика; величина облика и међусобни однос величина) Пошто се у овом разреду изучава облик, деца од глине (глинамола) могу правити Мојсијеве таблице. Свако дете може направити свој пар таблица и затим на основу њих, упоређујући их и групишући по сличности или одвајајући по разликама, проучавати теорију облика. Могу добити задатак да пронађу, у природи, два слична камена а затим их сагледавати у односу на оне које су они направили као природне и створене облике. Помоћу објашњења облика: површинских облика, величина облика и међусобног односа величина; за почетак приближити појам праслике (до овог узраста деца овај појам тешко схватају). Узети : неки облик из природе нпр. што облији камен и лопту као геометриско тело, онда им дат да их посматрају и упоређују, а затим им детаљно појаснити и приближити (облутак) као праслику (савршене лопте) и Авраама и јев. народ као праслику Христа и његове Цркве! СРПСКИ ЈЕЗИК 82. С. Ђ.: „Богојављенска ноћ“ Црквени празници; молитва; вера; повезати са Богојављањем (Мт 3, 13-17) ИСТОРИЈА 20. Грчка култура (уметност, наука, свакодневни живот) Поменути грчку уметност (Елуисинске мистерије итд) као уметност која извире из култа, а култ из религије. Повезати трагање за катарзом и очишћењем са Црквом и литургијом.

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет	Компетенције
1. упознавање основних елемената програма	представљање циљева, метода - права и одговорности, правила и дужност, начини вођења документације, кооперативни начини учења. учење са другима и уз њихову помоћ. рад у пару, групи. размена у одељењу. индивидуални рад.	- комуникација на материјем језику - учење како се учи - вештина сарадње – међуљудска и грађанска компетенција
2. сагледавање услова школског живота	разговор са ученицима, родитељима, наставницима, коришћење штампаних извора и информација из медија, рад у групама, упознавање техника и поступака прикупљања информација у оквиру истраживачких тимова, осмишљавање плана акције као активност може се вршити анализа случаја. ученици могу прибегавати дискусији, расправи, преговарању, дијалогу, интервјуу.	- комуникација на материјем језику - учење како се учи - вештина сарадње – међуљудска и грађанска компетенција
3. уочавање проблема у заједници	програмске садржаје би требало реализовати кроз активно учење, партиципацију свих ученика, дискусију, дебату, анализу случаја, покретање иницијативе, активизам. сакупљање података о изабраном проблему, састанци у оквиру школе, посете ученика различитим организацијама	- еколошка компетенција - предузетништво и смисао за иницијативу
4. активизам и партиципација	ученицима треба омогућити слободу изражавања мишљења, али је фокус програма на схватању значаја општег добра о препознавању кључних друштвених вредности. ученици треба да спознају и осете задовољство у акцијама помагања другим људима. настава се изводи у учионици опште намене, где се пружа могућност седења у круг и рада у одвојеним мањим групама, као и чување и излагање материјала и радова ученика. волонтерске акције захтевају рад на терену. испитивање ставова и мишљења ученика из живота школе, учествовање у реализацији договорених акција, примењивање начина конструктивног доношења одлука у групи.	дигитална компетенција културно изражавање -комуникација на материјем језику - учење како се учи
5. грађанин	развијање вештина и способности потребних за заштиту људских права, развијање односа поштовања према људским правима који ће људима омогућити да не повређују права других	- дигитална компетенција
6. држава и власт	разумевање неопходности постојања власти кроз ангажовање у различитим иницијативама и акцијама, разумевање функционисања нивоа и органа	- комуникација на материјем језику

	власти, упознавање ученика са мерама власти, кроз практично деловање проширити ученицима знања о демократији.	језику
7. Ћачки парламент	подстицати код ученика оне стилове понашања којима штите дечја/људска права . користити „буквар дечијих права“. посете часовима одељењских заједница ради усвајања вредности за одговоран и ангажован живот у школском окружењу, а касније у демократском друштву	-учење како се учи -културно изражавање
8. деца у савременом свету	упознавање са конвенцијом о правима детета. ученици евоцирају ситуације у циљу бољег разумевања истих. упознавање са чиниоцима који утичу на оствареност дечјих права, упознавање са међународним организацијама, њихов улога и значај, посете установама које се баве унапређивањем положаја деце и заштитом њихових интереса.	- предузетништво и смисао за иницијативу - решавање проблема -учење како се учи
9. медији у савременом друштву	разумевање и тумачење медијских порука, упознати ученике са улогом медија у стварању слике о положају деце у једном друштву и начинима на којима се она приказују, учешће деце у медијима, разматрање предлога ученика који имају за циљ веродостојније представљање деце и њихових проблема у медијима.	- комуникација на материјем језику -учење како се учи -културно изражавање
10. евалуација	евалуација рада, анализа пројеката, активности, сарадње и дружења , анализа случаја, дискусије, расправе, преговарање, дијалог, интервју. пп презентација за родитеље, ученике , локалну заједницу и запослене у школи.	- предузетништво и смисао за иницијативу - решавање проблема
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Ученици раде индивидуално, у пару или мањим групама. Наставник подстиче ученике да изразе своје мишљење и ставове у складу са постављеним задатком. Након завршених радова врши се размена мишљења и евалуација.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик (игра улога, размена мишљења, драматизација, писање писма), историја, географија, (Дечја права, права и обавезе , уређење учионице) , ликовна култура (цртање, сликање, вајање , израда плаката), музичка култура (певање песама са погодном тематиком), физичко васпитање (дечје игре), чувари природе (неговање биљака и одлазак у природу), информатика.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
ШКОЛА (другарство, представљање себе и других, наставни предмети)	Слушање аудио докумената Гледање видео клипова Постављање питања и давање одговора Драматизација (писање и извођење дијалога и монолога на познату тему) Плес, телесне вежбе по диктату Препричавање кратких догађаја Читање текстова Служење речником Тражење информација из разних извора (књиге, интернет) Излагање о познатим темама Прављење честитки и позивница Израда паноа Презентовање изабране теме (групни рад) Дијалози у паровима Интерактивне игре (пантомима, игре погађања ...) Глума, певање, игра Одговори на усмерена питања Појединачни задаци са издвајањем задатих елемената (издвајање глагола, чланова, придева...) Допуњавање реченица речима које недостају Састављање исправних реченица од понуђених речи Повезивање речи и реченица истог или супротног значења Описивање личности и места Квизови и такмичења	Основна компетенција која се развија у процесу остваривања програма за француски језик, јесте КОМУНИКАЦИЈА НА СТРАНОМ ЈЕЗИКУ Кроз приказане начине и поступке развијају се и следеће компетенције: УЧЕЊЕ КАКО СЕ УЧИ КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА МЕЂУЉУДСКА И ГРАЂАНСКА КОМПЕТЕНЦИЈА КУЛТУРНО ИЗРАЖАВАЊЕ
ПОРОДИЦА (породични празници, прослава рођендана, свакодневне обавезе у кући и ван ње, место станована)		
ЗАБАВА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ (филм, музика, телевизија, распуст, викенд, интернет, друштвене мреже, новине, часописи, рекламе)		
ЗЕМЉЕ, ГРАДОВИ, РЕГИОНИ, НАЦИОНАЛНОСТИ		
ЗДРАВЉЕ, ХРАНА		
КУПОВИНА		
ЗАНИМАЊА		
ВОЛОНТЕРИ, ПОМОЋ ДРУГИМА		
ВРЕМЕ		
НОВЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ		

ГОВОР МЛАДИХ И НОВИ МУЗИЧКИ ЖАНРОВИ	Разврставање врста речи Издајање кључних речи за разумевање текста Индивидуални, групни и тимски рад, рад у паровима Вежбање изговора кроз брзалице Хорско и појединачно вежбање изговора речи, ритмичких група и реченица Усмено и писмено кориговање усменог и писменог садржаја (рад у паровима) Фронтални облик рада који је присутан бар на једној трећини часа		КОМПЕТЕНЦИЈА ЗА ЦЕЛОЖИВОТНО УЧЕЊЕ РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА ВЕШТИНА САРАДЊЕ БРИГА ЗА ЗДРАВЉЕ
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Формативно оцењивање контролних задатака, усменог изражавања, залагања у раду и додатног рада Уочавање знакова који значе да ученици прате наставу : подизање руке, тачни одговори, давање идеја и предлога за активности, постављање питања у вези са материјом која се обрађује Повећана мотивација ученика за рад и заинтересованост за предмет Успешно решавање тестова, учествовање у квизовима Радо прихватање учешћа у играма на часу Редовна израда домаћих задатака Захтеви за додатне активности код куће (да науче песму, да прочитају текст о некој личности, да нађу неки податак који им је занимљив)		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Учење француског језика захтева изричиту вертикалну надоградњу, тако да је нужно повезивати све садржаје који су планирани од самог почетка учења. У складу са планираним садржајима, постоји корелација са српским и енглеским језиком, са музичком и ликовном културом, са информатиком, грађанским васпитањем и географијом.		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	ПАРИЗ	географија, историја, музичко васпитање, информатика	Презентација коју припремају ученици
	ФРАНЦУСКА КУХИЊА	биологија, географија	Израда паноя
	ПОЗНАТЕ ФРАНЦУСКЕ ЛИЧНОСТИ	историја, хемија, музичка култура, физичко васпитање	Групни рад Излагање о изабраној личности

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	КОШАРКА И ОДБОЈКА	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
Кошарка	Хватање и додавање лопте, дриблинг, промене, двокорак, заустављања, поласци, пивотирање, финте (шута, додавања, поласка у дриблинг), заграђивање шутера, заграђивање играча без лопте, шут, слободна бацања, судијско подбацивање, жонглирања. Правила: трајање ифре, трајање напада, изношење лопте у предње поље (8 секунди), враћање лопте у задње поље, аут, правило 3 секунде, правило 5 секунди, кораци, двоструко вођење, личне грешке, бонус, неспортска лична грешка, техничка грешка, вредновање погођеног шута (1,2 и 3 поена), П1, П2 и П3, полукруг за фаул у нападу. Организација разредног првенства и међуразредног првенства школе за пете, шесте разреде и одвојено седме и осме разреде.	Кроз све наведено код ученика развијамо: вештину комуникације, сарадње, иницијативност, међусобно помагање, толеранција у групи, такмичарки дух. Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током рада. Уме да организује простор и управља временом. Уважава саговорника, изражава ставове, мишљења и осећања Ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемских ситуација. Разуме значај правилне исхране у очувању здравља.
Одбојка	Додавање врховима прстију, пријем лопте (чекић), смеч и серва. Правила: трећа лопта, трајање меча, измене, ротације, позиције у нападу (2,3 и 4), позиције у одбрани (5,6 и 1), дуг контакт, пецање, антена, тајм – аутови, престоупи. Поставка у одбрани М систем и W систем. Организација разредног првенства и међуразредног првенства школе за пете, шесте разреде и одвојено седме и осме разреде.	
циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Праћење и вредновање рада ученика обавља се сукцесивно у току целе школске године на основу јединствене методологије која предвиђа: 1. Ниво савладаности моторичких знања, умења, навика и односа према раду 2. Стање здравља и хигијенских навика (висина, тежина, држање тела, лична хигијена, хигијена опреме) Школска такмичења – разредна и међуразредна првенства школе Систематски прегледи Корективни педагошки рад.	
Корелације	Организација пријатељских утакмица са другим школама.	

НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИНФОРМАТИКА	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
<u>Хардвер</u> <u>Софтвер</u> • Оперативни системи • Рад са текстом • Мултимедија • Рад са табелама <u>Интернет</u> <u>Изборни модули</u> • Основи програмирања	Предвиђене садржаје реализујемо кроз константну интеракцију ученик-наставник и ученик-ученик. Ученици стичу основне вештине неопходне за даље образовање и рад у информационом друштву. Разумеју писменост у ширем контексту и прихватају нове начине за коришћење и адаптацију информација. Самостално решавају задатке, активно учествују и постављају питања. Проширују своја знања уз помоћ интернета. Презентују припремљене садржаје, прикупљене из различитих извора. Користе нове облике изражавања попут музике, звука, слике, графичких приказа, дигиталних снимака, анимација... Оспособљавају се да безбедно користе интернет. Да би били успешни ученици морају да буду вођени приликом коришћења различитих извора информација, и морају да буду критични када процењују значај и поузданост информација које проналазе. Вештине дигиталне писмености које се постепено оснажују подржавају предметно учење код ученика тако што им омогућују да траже, усвајају, бирају и комбинују релевантне информације везане за тему и задатке. Све ово захтева окружење и техничку опрему која је прилагођена потребама савременог друштва.	Кроз наставу информатике ученици развијају нове облике писмености као што су: ИКТ, дигитална, медијска, информатичка, www и интернет писменост.

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Ученици израђују дводимензионалне и тродимензионалне радове истражујући различите теме, идеје и садржаје. Ученици користе различите материјале и технике, ликовне елементе и принципе у стварању свог рада. ЦРТАЊЕ	ОСНОВНИ НИВО - изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове користећи основне медије, материјале и технике (цртање, сликање, вајање) визуелних уметности да би изразио одређени садржај СРЕДЊИ НИВО - познаје и користи основне изражајне могућности класичних и савремених медија, материјала и техника визуелних уметности - одабира адекватан садржај да би изразио неку идеју или став НАПРЕДНИ НИВО - познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности - изводи радове са одређеном намером, користећи основне ликовне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат - одабира адекватна средства (медиј, материјал, технику, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју	Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност, естетску осетљивост и овладава језиком уметности. ОСНОВНИ НИВО Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања. СРЕДЊИ НИВО Ученик проналази и развија своје идеје
2. Ученици описују и процењују своје радове и радове других користећи адекватне термине и појмове (на основу технике, карактеристика материјала, ликовних елемената, намере и идеје...)	ОСНОВНИ НИВО - описује свој рад и радове других (нпр. исказује утисак, описује садржај...) СРЕДЊИ НИВО - образлаже свој рад и радове других (нпр. наводи садржај, тему, карактеристике технике...) - познаје и користи основне стручне термине и појмове везане за технике, елементе и садржаје (теме и мотиви) визуелних уметности НАПРЕДНИ НИВО	

СЛИКАЊЕ	• уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и на радовима других • користи стручне термине и појмове (нпр. текстура, ритам, контраст...) из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других	истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад.
3. Ученици познају културно наслеђе свог и других народа. Истражују и упознају уметничка дела из различитих периода. ВАЈАЊЕ	ОСНОВНИ НИВО • описује сличности и разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода • зна важне споменике културе у својој средини СРЕДЊИ НИВО • препознаје одабрана уметничка дела у оквиру њиховог историјског и друштвеног контекста • истражује поступке, технике, садржаје радова уметника и користи их као подстицај у свом раду НАПРЕДНИ НИВО • тумачи одабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности (описује основне карактеристике, намеру уметника...) • проучава уметничка дела, истражује и анализира поступке, технике, садржаје и користи их као подстицај у свом стваралачком раду • разуме да су уметничка дела одраз времена и места у коме настају	Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације. НАПРЕДНИ НИВО Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и примењују их у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје.
4. Ученици познају и користе места и изворе где могу проширити своја знања везана за визуелне уметности.	ОСНОВНИ НИВО • познаје места и изворе где може проширити своја знања • зна занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима (нпр. костимограф, дизајнер, архитекта...) • препознаје и увиђа примену визуелних уметности у свакодневном животу	Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење.

Ученици прате културне догађаје и учествују у јавном и културном животу заједнице.	СРЕДЊИ НИВО • користи изворе где може проширити своја знања • зна институције културе у својој средини (музеј, галерија, дом културе,...) НАПРЕДНИ НИВО • користи постојећа места и изворе (нпр. библиотека, интернет, културне установе, музеј...) да би проширио своја знања и интересовања из визуелних уметности • зна вештине, способности које су потребне за уметничка занимања • разуме међусобну повезаност и утицај уметности и других области живота (нарочито као средство визуелне комуникације)	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Усмено ликовно опажа - Разуме и примењује ликовне технике и средства - Самостално и сараднички ради - Да има визуелно критичко и стваралачко мишљење - Да естетски анализира радове Знања - Да повезује и разуме ликовне појмове и садржаје наставних тема - Да познаје и разуме уметничка подручја сликарства, вајарства, архитектуре, примењене уметности дизајна и нових медија. - Познаје културне баштине Ставови - Да има позитиван однос према естетским вредностима ликовног рада (личног и других ученика), уметничког дела, радног и другог и животног окружења	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Музичко, географија, енглески језик, српски језик, историја, математика, физика, техничко	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ (5. разред)		
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције	
УВОД У ИСТОРИЈУ	Фронтални рад и рад у пару; монолошка, дијалогска, демонстративна метода и рад на тексту ;историјски атлас ,предмети и слике	Компетенција за целоживотно учење	
ИГРЕ У ПРОШЛОСТИ	Фронтални рад и рад у пару ; групна израда панона ; документани филм „Олимпијске игре“;монолошка, дијалогска, демонстративна метода, истраживачки задаци на тему „Дечје игре у прошлости“ „ Традиционалне игре у Србији“(жмурке, бацање камена с рамена, Труле кобиле) .Израда реферата на тему „ Улога игре у развоју појединца и друштва“		Рад са подацима и инфпрмацијама Дигитална компетенција
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРАИСТОРИЈИ И СТАРОМ ВЕКУ	Фронтални рад и рад у пару ; групна израда панона на тему „Религија старог Египта“, „Изуми у старом Египту“,“ Веровање старих Грка“, „Путовање и трговина старих Римљана ,, Интерактивни час са наставником географије „ Римски богови и планете Сунчевог система“ Истраживачки задаци: Начин исхране у старој Грчкој, Лечење у старом Риму, Образовање у Египту, Риму и Грчкој (израда реферата на основу коришћења литературе и интернета) . Израда панона на тему „ Археолошка налазишта на тлу Србије“ Монолошка,дијалогска, демонстративна метода, рад на тексту; уџбеник, литература,слике, предмети		

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Ученик препознаје и разуме основне историјске појмове : историја, време, прекретница, хронологија, прошлост ; -ученик разуме значај проучавања свакодневног живота у прошлости ; -ученик усвоји продубљује знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости; - идентификује актуелне дечје игре (врсте и њихова функција); -уозна дечје игре у прошлости; -идентификује сличности између игара некад и сад; -уозна свакодневни живот лјуди у праисторији; -уозна свакодневни живот старих Грка; -уозна свакодневни живот старих Римљана; -уозна свакодневни живот старог Египта; -подстицање ученика на самосталан истраживачки рад		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Ликовна култура, музичка култура, српски језик, историја, географија		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Култура у старом Египту	Ликовна култура, музичка култура, историја	Израда реферата на задату тему уз коришћење интернета и литературе, израда презентације у Power Pointu, израда мапе ума, израда ликовних радова
	Образовање у старој Грчкој	Историја, географија, српски језик, музичко култура, ликовна култура	Израда реферата уз помоћ литературе и инетрнета; израда презентација у Power Pointu..
	Трговина старе Грчке	Историја, географија	Израда реферата уз помоћ интернета и литертуре; израда презентација у Power Pointu;коришћење историјеске и географске карте и атласа
	Путевима старог Рима	Историја, географија, српски језик, ликовна култура	Израда реферата уз помоћ литературе и интернета;израда презентација у Power Pointu;коришћење историјеске и географске карте, израда мапе ума

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ (6. разред)	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
УВОД У СРЕДЊИ ВЕК	Фронтални рад и рад у пару; монолошка , дијалошка, демонстративна метода и рад на тексту; историјски атлас, уџбеник, слике, предмети из кабинетске збирке	Компетенција за целоживотно учење Вештина комуникације Рад са подацима и информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема Вештина сарадње Међуљудске и грађанске компетенције Културно изражавање
ГРБОВИ И ЗАСТАВЕ НЕКАД И САД	Појам грба и заставе као симбола и хералдике као науке о грбовима-путем монолошке и демонстративне методе Анализа значаја грбова и застава у садшњости кроз групни, индивидуални и рад у пару; Групна израда панона „ Симбол државе и нације“;анализа историјских извора кроз групни рад и рад у пару „Грбови на штитовима у ратним походима“,“Хералдички симболи-лав, змај,орао.. Интерактивни час са наставником веонауке „ У овом знаку ћеш победити“(Засатва Константина Великог са знаком крста и почетним словима Исуса Христа) Фронтални рад и рад у пару, групна израда панона „Грб Немањића „“ Анализа историсјких података за историју средњег века кроз групни рад, индивидуални и рад у пару о улози змајева на грбовима српског племства - Монолошка, дијалошка, демонстративна метода и рад на тексту; уџбеник, слике, предмети..	
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ	Истраживачки задаци „Начин исхране у средњем веку, „ Одевање у средњем веку“,“ Војска у средњем веку (израда реферата на основу литературе и интернета) Групна израда панона „ Средњовековни замак“ Монолошка, дијалошка, демонстративна метода, рад на тексту;уџбеник, слике, предмети	

Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	-разумевање појма свакодневни живот; -усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости; -уочавање значаја и улоге грбова и застава у прошлости српског народа; -подстицање ученика на самосталан истраживачки рад; -развијање способности повезивања знања из различитих области		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Историја, веронаука, српски језик, музичка култура		
Тематско планирање	тема	веза са предметима	начин реализације
	Грбови и заставе српских династија у средњем веку (Немањићи и Лазаревићи)	Историја, веронаука, српски језик	Израда реферата уз коришћење инетрнет и литературе; Израда презентација у Power Pointu
	Образовање у средњем веку	Историја, српски језик, веронаука, музчка култура, ликовна култура	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе; Израда презентација у Power Pointu
	Насеља у средњовековној Србији	Историја, географија	Израда реферата уз коришћење интернета и литертуре; Израда презентација у Power Pointu
	Путовање и трговина у средњовњковној Србији	Историја, географија	Израда реферата уз коришћење интернета и литературе; Израда презентација у Power Pointu

циклус	други циклус основног образовања и васпитања		
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЧУВАРИ ПРИРОДЕ		
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције	
Положај и улога човека у природи	Ученици се упознају са животном средином (вода, ваздух, земљиште и жива бића) кроз радионице о слаткој и сланој води, земљишту и израду ликовних радова на тему „Ко је коме храна“. Самостално истражују утицај људских активности на животну средину и презентују радове. Приказивањем филмова ученици стичу знања и дискутују о концепту одрживог развоја. Проширују знања у оквиру теренске наставе (Шумице, Авала...) којом се промовише здрав начин живота. Ученици представљају самосталне и групне радове о храни из природе и лековитим биљкама.	• оспособљавање ученика за целоживотно учење, • овладавање вештинама комуникације и вештином сарадње, • стицање способности решавања проблема, • стицање свести о сопственом здрављу и здрављу других • еколошка компетенција и вештина за живот у демократском друштву • естетска компетенција	
Природна богатства, одрживо коришћење ресурса и одговоран однос према одрживости животне средине	Ученици заједнички израђују паное о природним богатствима и њиховом одрживом коришћењу. Гледају едукативне филмове и коментаришу их. Учествују у радионицама Порекло неких јестивих биљака, Расдела хране по континентима. У оквиру теренског истраживања ученици се деле у групе и додељују им се улоге: саобраћајна комисија, комисија за паркинг, комисија за отпад и санитарна питања и комисија за животну средину. Упознавање ученика са особинама материјала, анкетом.		
Извори и последице загађивања животне средине	Демонстрација ефекта стаклене баште (извођење експеримента са моделом Земље). Самостална израда и презентација мини-пројеката: Испитивање присуства фреона у средствима за личну хигијену и Проналажење и препознавање лишаја као показатеља загађености ваздуха (у оквиру теренске наставе). Радионица о рециклажи: Затвори круг.		
Одговоран однос према здрављу	Неговање здравствене културе промовише се у оквиру теренске наставе (Кошутњак, Ада Циганлија, Звездарска шума...) Самостална израда пројекта Органска и брза храна.		
Одговоран однос према животињама	Радионице о животињама у зоолошким вртovima, лову, угрожености домаћих, огледних и животиња крзнашница. Израда пројеката о кућним љубимцима и расама паса или изложба кућних љубимаца.		
Биодиверзитет и одговоран однос према разноврсности живог света	Израда паное и самостално истраживање о заштићеним врстама Србије. Посете ботаничкој башти, зоолошком врту, Заводу за заштиту природе Србије и резервату природе. Обележавање Дана планете Земље и Светског дана животне средине уређивањем школских паноеа.		
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Биологија, Свет око нас, Познавање природе, Географија, Физика, Математика, ТИО		

5. Програм обавезних и изборних наставних предмета

5. 3. Програм рада слободних активности

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	КОШАРКАШКА И РУКОМЕТНА СЕКЦИЈА	
Наставне области – садржај програма	Начин и поступци остваривања програма секција у другом циклусу	Компетенције
Кошарка	Основни елементи кошарке. Правила. Тактика: одбрана 1 на 1 (ЗК – куку кук кош), страна помоћи у одбрани (везивање за средњу линију), страна лопте (2/3 мање један корак), чување играча на центарској позицији (3/4), праћење ниво лопте. Одбрана од блокада и од ПНР (пицк анд ролл). Заграђивање шутера и заграђивање играча без лопте, тимски скок. Зонска одбрана, основни принципи. Пресинг. Одбрана зона прес са удвајањем. Напад на зона прес. Напад на зонску одбрану. Напад на пресинг (100, 30). Контра напад 1 на 0 (бејзбол пас), 2:1 (ширење), 3:2 (широко и по дубини). Секундарни напад са блокадом и са ПНР. Терцијерни напад (дуг напад), акција, 20, 21, песница, 5 доле, 2, брзи напад. Аут под кошом (1 и 2).	Кроз све наведено код ученика развијамо: вештину комуникације, сарадње, иницијативност, међусобно помагање, толеранција у групи, такмичарки дух. Доприноси постизању договора о правилима заједничког рада и придржава их се током рада. Уме да организује простор и управља временом. Уважава саговорника, изражава ставове, мишљења и осећања
Рукомет	Основни елементи рукомета (вођење лопте, хватање и додавање лопте, рукометни трокорак, шут), одбрамбени став (паралелни и дијагонални), седмерци. Правила. Тактика: зонска одбрана 6-0 (тараба), 5-1, 4-2, 3-2-1, пресинг. Напад: основни принципи у нападу, спуштање лопте на пивота, блокаде, прављење вишка до крила, контра напад у неколико формација 1:0, 2:1, 3:2 ...	Ученик проналази и осмишљава могућа решења проблемских ситуација. Разуме значај правилне исхране у очувању здравља
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Праћење и вредновање рада ученика обавља се sukcesивно у току целе школске године на основу јединствене методологије која предвиђа: 1. Стање моторичких способности (брзина, скочност, издржљивост, снага, координација) 2. Стање здравља и хигијенских навика (висина, тежина, држање тела, хигијена) 3. Ниво савладаности моторичких знања умења и навика, однос према раду, тактичка обученост Корективно – педагошки рад Систематски прегледи Такмичења на разним нивоима (општинско, градско, регионално и републичко)	
Корелације	Сарадња са другим школама, са савезом за спорт (играње на такмичењима у њиховој организацији)	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ АКТИВНОСТИ	РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА	
Наставне области- садржај активности	Начин и поступци остваривања програма за ваннаставне активности	Компетенције
ЧИНИОЦИ ИЗРАЖАЈНОГ КАЗИВАЊА	Познавање и увежбавање уметности говорења претходи јавном наступу. На примерима одабраних поетских текстова, поштујући предлоге и избор чланова секције, наставник организује и подстиче проучавање вредности говорног језика кроз вежбе: интонације, темпа, правилне артикулације, акцентуације, мимике и гестикулације. Како је разумевање изговореног текста предуслов добре говорне интерпретације, наставник поставља проблемска питања у вези текста, успоставља везе са искуством ученика, подстиче ученике да изражавају своје ставове. Користећи звучне записе, чланови секције анализирају, понављају, увежбавају и процењују успешност изговореног текста.	Ученици откривају и развијају своје посебне потенцијале, говорне и изражајне способности и примењују их у реалним условима Развијају критичко мишљење, стичу самопоуздање и овладавају самосталним приступом разним проблемским ситуацијама Повезују лична питања и доживљаје са предметом учења Повлаче паралеле између сопствених
РЕЦИТАТОРСКА РАИОНИЦА	Наставник подстиче ученичка интересовања пројектовањем одабраних уметничких песама у интерпретацији познатих глумаца, упућује на гледање одговарајућих телевизијских емисија, преслушавање звучних записа ученичких интерпретација и њихово коментарисање. Добра и правилна интерпретација подразумева разумевање прочитаног, те се пре изговореног текста спроводи анализа и процењују идејно-естетске вредности. Изражајно казивање подразумева и познавање различитих говорних врста: уметничка рецитација, позоришни дијалог или монолог, водитељство, расправа, беседништво. Наставник, заједно са члановима секције, бира одговарајуће текстове и увежбава различите облике изражајног казивања. Ученичка интересовања подстичу се заједничким посетама позоришту, јавним наступима, учествовањем на такмичењима	

	рецитатора, школским свечаностима и гостовањем на смотрама. Да би часови рецитована били забавнији, наставник подстиче ученике да самостално припреме рецитоване одабраних текстова, да процене њихов садржај и одлуче о начину интерпретације. Они сами одређују жири, музичку пратњу, гитару или репродукцију музике. На тај начин се ученици мотивишу и ствара забавна и продуктивнија радна атмосфера.	искустава и градива, те развијају могућности тумачења и примене градива
КАБИНЕТ ЛЕПИХ УМЕТНОСТИ	Чланови секције изграђују себе у свестрану стваралачку особу развијених способности изражавања, стварања, доживљавања и вредновања уметничког дела. Радом у групи стичу се трајна занимања за језик и уметност, организују се многобројни сусрети читаоца и текста, читаоца и аутора. Корелативни план сарадње ове секције са осталима из предметности матерњег језика и књижевности(драматика, литерална, новинарска), подразумева сусрете и активности у културним програмима школе и јавним појављивањима ван установе. Организација књижевних вечери, матинеа, јавног часа, обележавања годишњице рођења или смрти писца, читање награђених литерарних радова са конкурса, такмичења, посете позоришту, музеју, културним манифестацијама, представљају неопходан спој у ефикасном развијању креативности и стваралаштву ученика. Ова сарадња неопходна је и са осталим секцијама, које за своју предметност имају уметност, научне и хуманистичке дисциплине.	Развијају кључне компетенције-интелектуалне и социјалне Јачају друштвену свест и осећај одговорности, учећи се начину коректне сарадње и уважавању других
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Праћење и вредновање рада чланова секције остварује се у самом процесу рада, јер само тако ученицима помажемо да постану свесни циљева учења, развијања интелектуалних капацитета, знања и вештина који укључују слободу, креативност, одговорност и развој посебних потенцијала.Континуирано пратити напредовање ученика, у оквиру групе и индивидуално, уз вођење посебне документације (портфолио ученика).Вредновање активности (похвале, признања, награде), саопштавање повратних информација о напредовању и постигнутим резултатима.	
Корелација , веза унутар предмета и са другим предметима	Корелација са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања и секцијама.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА - секција	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
Израда школских збирки (ботаничке, збирке животиња, гљива, лишајева, фосила)	Самостално и групно прикупљање биљака и њихових делова за школски хербаријум, сакупљање шишарки, плодова и семена, гљива и лишајева, израда збирке љуштурса мекушаца и инсектаријума кроз теренску наставу и коришћењем кључева за детерминацију. Израда дигиталних збирки и постављање на сајт школе.	
Лековите, јестиве, индустријске и украсне биљке	Практичан и експериментални рад ученика : пресађивање и гајење биљака у кабинету и школском дворишту, размножавање биљака семеном и вегетативно, испитивање утицаја различитих ђубрива на раст биљака, гајење биљака у воденој култури, калемљење. Детерминација биљака, израда и презентација ученичких радова.	
Испитивање особина животиња	Посматрање кишне глисте, пужа и других доступних животиња (нпр. из продавнице кућних љубимаца) и извештавање о њиховим особинама.	
Обележавање важних датума (Дан здраве хране, Светски дан биодиверзитета...), Нове године и Осмог марта	Израда и уређење паноа. Прављење минијатура од пресованих биљака, израда украсних теглица и пресађивање цвећа, организовање продајне изложбе.	

Форензика	Обука за форензичаре: изоловање ДНК и одређивање отисака прстију. Радионица: Игра детектива.	
Сајам меда	Испитивање особина различитих врста меда – радионица.	
Акваристика	Израда школског акваријума.	
Израда фосила	радионица	
Екосистеми	Израда макета шумских, травних, морских, речних, барских екосистема. Праћење сезонских промена – ученици у оквиру теренске наставе (Шумице, Звездарска шума...) посматрају, уочавају, сакупљају релевантне податке, бележе, сређују, тумаче и извештавају о резултатима.	
Излети и посете	Ораганизован одлазак ученика на излете у природи (Авала, Кошутњак, Ада Циганлија) и у посете Природњачком музеју, Заводу за заштиту природе Србије, ботаничкој башти, зоолошком врту, научном институту, Фестивалу науке, изложбама, предавањима...	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ - секција	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за слободне активности у другом циклусу	Компетенције
Септембар Окупљање ученика, за интересованих за активности	Слободне активности се реализују кроз техничке секције и клубове младих техничара. Формирање група ученика за одговарајуће секције	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција
Октобар Формирање секција – Авио и Ракетно о моделарство	Реализовање секција са ученицима. Увод у моделарство и машинство. Делови модела авиона, ракета, врсте техничких цртежа. Посета неком градилишту ради упознавања ученика са системима градње	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција Целоживотно учење
Новембар	Предавање из области науке и технике, приказивање документарног филма ученицима из области енергетике	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција
Децембар	Израда поноа у холу школе о великанима науке и технике (<i>Никола ТЕСЛА, Михајло ПУПИН, Милу Тин МИЛАНКОВИЋ, Павле САВИЋ...</i>). Наставник ће организовати а ,уз сагласност родитеља, посету музеју Н. Тесле. Након тога ученици треба да напишу кратак есеј о посети. Активност је пове зана са наставном темом „Електричне машине и уређаји“ (8. разред).	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција
Јануар	Слободна активност кроз предавање-курс о авио моделарству. Израда модела авиона од лакоо брадивих материјала (картон и балса). Намењено ученицима петог и шестог разреда, ученици овладавају вештином у изради модела, развијају моторику и интересовање за моделарство. Активност је повезана са уџбеником за 5. Разред. Помоћ у изради модела пружа наставник и пилот у пензији, капетан Бранко МАРКОВИЋ.	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција Решавање проблема

Фебруар	Предавање о РОБОТИЦИ и гледање документарног филма о индустријским роботима-погон, начин рада,намена.Наставник ће организовати посету оближњој фабрици ИПМ уз сагласност родитеља.Након посете,написати есеј о алатним машинама које су тамо виђене.Ове активно-сти намењене су ученицима седмог разреда а повезане су са наставном темом „ Информати-чке технологије “.Ученици ће се упознати са роботиком и алатним машинама у индустријској производњи,разговори са тамошњим техничким особљем.	Вештина комуникације Вештина сарадње Естетска компетенција Решавање проблема Сређивање података и информација
Март	Предавање о рачунарству и информатици-област коришћења Интернета и готових апликација.Овом активношћу развија се интересовање ученика за информатику,разумевање рада рачунара и како су саставни делови међусобно повезани.Практична вежба на рачунару-обрада текста и фотографија.Намењено ученицима шестог разреда-како се укључује рачунар,функција тастатуре и рад са флеш меморијом.Додатна активност-урадити презентацију једне наставне јединице и презентовати групи на рачунару.	Вештина комуникације Вештина сарадње Решавање проблема Сређивање података и информација Дигитална компетенција
Април	Курс о ракетном моделарству.Израда тела модела,лепљење стабилизатора,завршна монтажа, готов приказ,читање стручне литературе,гледање документарних филмова.Рад са дрветом,склапање делова и израда цртежа модела на рачунару.Активност је намењена ученицима петог и шестог разреда којом ученици развијају своју креативност,смисао за техничко стваралаштво, стичу радне навике,развијају моторику,међусобно се допуњују и развијају смисао за тимски рад	Вештина комуникације Вештина сарадње Решавање проблема Сређивање података и информација Дигитална компетенција
Мај	Активности и предавања из области заштите на раду,одржавање радног места,чишћење,алата, сређивање ормана,школског дворишта,алата.Указивање прве помоћи у случају повреде на раду. Организовање изложбе ученичких радова поводом Дана школе-демонстрација модела ученика	Вештина комуникације Вештина сарадње Решавање проблема

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
СЕКЦИЈА ПЕВАЧА	СЕКЦИЈА ПЕВАЧА	
Наставне области садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Знање и разумевање	• Самостално и у групи, заједничко савладавања певања помоћу специјалних вежби. • Усавршавање технике певања са и без инструменталне пратње, посебно и у заједничком вежбању у групи, праћењем сопственог и развоја певања другова у групи. • Самостално извође различитих композиција у групи са две а онда и више различитих гласова. • Развијање способности - заједничким радом, сигурног извођење своје музичке деонице, пратећи укупан ритам целог ансамбла. • Вежбање заједничког музицирања, уз праћење деоница и других извођачких група.	Ученик користи језик музике за изражавање својих идеја и комуникацију са другима. Кроз познавање музичког језика и стилова, ученик увиђа везу музике са догађајима у друштву и доприноси њиховом обликовању. Ућеник истражује везу између музике и покрета. ОСНОВНИ НИВО: Ученик позанаје језик музике и уме музички да се изрази гласом, инструментом и покретом, индивидуално и у групи. Ученик слушно препознаје најзначајније карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост. СРЕДЊИ НИВО: Ученик истражује различите музичке изражајне елементе у исказивању својих идеја и комуникацији са другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор.
2. Слушање музике	• Активним слушањем кроз разговор и самостално итраживање, упознају различите врсте музичког изражавања у уметничким делима, као и фолклорне музике нашег и других народа. • Самостално и у групи изводе делове слушаних композиција на мелодијским и (или) ритмичким инструментима. • Слушањем музичких дела која изводе певањем, развијање способности изражавања музике	
3. Музичко извођење	• Заједничким радом развија сигурност учествујући у извођењу музике – самостално или у групи. Сталним извођењем развија сигурност у извођењу различитих музичких деоница – самосталним извођењем или у групи	

		НАПРЕДНИ НИВО: Ученик креативно примењује стечена искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура и доприноси очувању и развоју културног наслеђа. Прати и учествује у музички животу заједнице.
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Да повезује и разуме основне елементе музичке писмености уме да изведе певањем и/или свирањем сценије композиције народног фолклора и уметничке – самостално и у групи; има и може да изрази свој суд о слушаном музичком делу; да препознаје музичке облике, епохе, стилове, инструменте и основне и специфичне карактеристике. Знања – Уме да примени стечена знања слушањем музичких дела; да самостално и у групи уме да изводи различите композиције народне и уметничке; да може активно да учествује у музичком животу школе и шире друштвене заједнице. Ставови - да има позитиван однос према естетским вредностима музичке уметности (лични и других ученика), уметничког дела, радног и животног окружења. Да уме да изрази свој став о музици, музичким делима и начину изражавања.	
Корелација	српски, историја, физика.	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ЛИТЕРАРНО-НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА	
Наставне области-садржај активности	Начин и поступци остваривања програма за ваннаставне активности	Компетенције
ДЕЧЈЕ ЈЕЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО-ЧИТАЛАЧКА КУЛТУРА	Рад у овој секцији је слободно опредељење ученика. Она је организована да ученици развију језичко осећање, негују добар стил и књижевни укус. Своју литерарну вештину остварују писањем радова и учешћем на различитим конкурсима, проучавајући најзначајније теме из књижевног стваралаштва и разноврдне жанрове. На тај начин ученици развијају одговарајући однос према књизи и писаној речи, стваралачке способности и афинитете према естетским и етичким вредностима. Наставник подстиче и развија ученички дар. Једна од могућности је додатна литература, прилагођена узрасту, интересовању, књижевним склоностима (ка поезији или прози), а понекад и задатој теми. У рад секције укључити ИКТ технологију. Ученици могу да створе малу онлајн заједницу познаника, који о књижевности и литерарним радовима размишљају, дискутују, размењују гледишта. Тако ће превазићи оквире школе и успоставити контакте са школама и организацијама које се баве истим активностима. На тај начин се омогућује да слободне активности постају средство сарадње међу људима и остварити сарадњу заједнице сличних животних циљева.	- Ученици исказују заинтересованост и мотивисаност за неговање литерарног стваралаштва и развијање индивидуалних стваралачких потенцијала - Активности омогућују сваком ученику максимално потврђивање своје личности на образовном, сазнајном, друштвеном и личном плану - Упознају књижевну баштину свог народа - Развијају свест о сопственим естетским потребама и естетским потребама других - Стичу основна новинарска умећа, као једног од облика медијског изражавања
ТЕЧАЈ КРЕАТИВНОГ ПИСАЊА	Ово је течај надградње за ученике литерарно-новинарске секције, који су основна предзнања о новинарским врстама изражавања научили и применили у школском листу. Он има за циљ да развије способности, запажања, упоређивања, вредновања. Да оспособи ученика за истраживачки рад и самостално исказивање вредносних и естетских судова. Само тако стечена искуства омогућују	

	ученицима да своје стваралачке способности практично примењују у непосредној комуникативној пракси. Програм активности одвија се према утврђеном плану који, на годишњем нивоу, сачињавају ученици и руководилац секције. Показатељи и примена активности остварују се избором текста месеца (припремити анкетни упитник са простором за примедбе и предлоге); Избором најбољих текстова и есеја на годишњем на нивоу (јавним гласањем и образложењем). Штампати збирку радова и организовати промоцију у библиотеци школе. Водитељи програма су аутори текстова. Одабране радове публиковати у школском часопису, дечјим листовима; учествовати на литерарним конкурсима и такмичењима.	• Негују интерес за литерарно и говорно презентовање књижевне уметности • Познају и користе ИКТ технологију • Сарађују са другима и уважавају различитост гледишта и ставова • Умеју да саопште своје ставове и идеје на разложен, коректан и толерантан начин • Развијају моћ запажања, упоређивања, вредновања и закључивања • Оспособљени су за истраживачки рад
ОБЛИЦИ ИЗРАЖАВАЊА	Начин и поступци остваривања програма садржани су у активностима секције. Организовању књижевних вечери и матинеа, у корелацији са осталим секцијама у школи. Организацији и реализацији изложби о писцу или делу (тематске изложбе, обележавање значајних датума, јубилеја...). Корелацијом са културним институцијама локалне заједнице, сарадњом са дневним новинама, дечјим часописима и медијима. Организовањем песничких сусрета у установи и ван ње. Формирање базе података о освојеним наградама (на сајту школе), уређивање и штампање школског часописа, израда антологије награђених радова у електронском облику. Индивидуалне или групне мултимедијалне презентације поводом конкурса, гостовање у радио и телевизијским емисијама.	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција код ученика процењује се путем евиденције о праћењу, вредновању и напредовању ученика, извештаја, нумеричких скала, упитника и анкета, као и резултата, награда са конкурса и такмичења.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Корелација са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања и секцијама.	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
ЛИКОВНА СЕКЦИЈА	ЛИКОВНА СЕКЦИЈА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Ученици израђују дводимензионалне и тродимензионалне радове истражујући различите теме, идеје и садржаје. Ученици користе различите материјале и технике, ликовне елементе и принципе у стварању свог рада. 2. Ученици описују и процењују своје радове и радове других користећи адекватне термине и појмове (на основу технике, карактеристика материјала, ликовних елемената, намере и идеје...) 3. Ученици познају културно наслеђе свог и других народа. Истражују и упознају уметничка дела из	За ликовну секцију од V до VIII разреда опредељују се даровити ученици са посебним интересовањима за области из предмета ликовна култура, односно за продубљивање и проширивање знања и развијање стваралачког мишљења. Додатни рад је заснован на интересовањима ученика за проширивање и продубљивање умења и вештина. Непосредније активира ученике и оспособљава их за самообразовање, развија њихову машту, подстиче их на стваралачки рад и упућује на самосталност у трагању различитих извора сазнања. Под руководством наставника, ученици у додатном раду самостално бирају одговарајуће медијуме, средства за рад и непосредније излажу свој критичан став према вредностима. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, стипендије за даље школовање) и постепено их уводити у области професионалне оријентације ка широком пољу ликовних делатности. Програмом рада обухваћени су сегменти оријентационих садржаја програма (зависно од могућих интересовања). Наставник треба да прати конкурсе, смотре, такмичења, обавештава и мотивише у правцу одређеног ликовног проблема и афирмише дечје стваралаштво. Подржава их у раду инсистирајући на формирању збирке радова (мапе) и у сарадњи са родитељима у време наставе води дневник и прати развој детета. Очувањем тежње даровитих ученика ка креативном изражавању, заједно са овладавањем материјалом (развој техничке спретности и сензибилитета), доприноси даљем ликовном образовању. ЦРТАЊЕ Постепено обогаћивање појединоста на основу опсервирања или претходним вежбама рада по природи. СЛИКАЊЕ Увођење у бојене вредности процесом рада по природи и илустровању. ГРАФИКА	Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност, естетску осетљивост и овладава језиком уметности. ОСНОВНИ НИВО Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног

различитих периода. 4. Ученици познају и користе места (музеј, галерија, атеље, библиотека...) и изворе (интернет, репродукције...) где могу проширити своја знања везана за визуелне уметности. Ученици прате културне догађаје и учествују у јавном и културном животу заједнице.	Обогаћивање линеарног израза графичких површина, са постепеним свеснијим композиционим решењима. УМЕТНИЧКО НАСЛЕЂЕ ФИЛМ Теорија филма Специјалност филмског језика и начина филмског изражавања; начин снимања - кадар, гро-план, углови снимања, кретање камере; монтажа; технички проблеми филма; технологија развијања филма; идејна страна филма; кратка историја филма; практични задаци - лакши задаци у реализацији. Практичан рад Анимирање колаж-техником, анимирање помоћу цртежа, израда краћих документарних филмова. АРХИТЕКТУРА Теорија, потреба за обликовањем простора; намена зграда, материјали и технике градње, најосновнији облици у архитектури - стилови у архитектури; савремена архитектура и урбанизам у реализацији архитектонских идеја, упознавање са техничким цртањем - перспектива. ОБЛИКОВАЊЕ И ЗАШТИТА СРЕДИНЕ Човек радом мења природу ради задовољавања својих потреба. Коришћење енергије и обликовање материјала доводи до отпадака гасовите, течне и чврсте природе које загађују човекову средину. Ергономија, као наука о прилагођавању човека који ради и његовог рада, има за циљ, путем пројектовања, инжењеринга и технологије, узајамно прилагођавање човека и његовог рада. Разумевање законитости у екологији, у погледу биолошке равнотеже перманентан је циљ образовања деце. У складу са овим поимањем односно разумевањем природе један је од циљева ликовне културе да се ученици оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвена научна подручја и тако развију интересовање за заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења. ВАЈАЊЕ Теоријске поруке Волумен и простор су општа оријентација у вајарским областима,	наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања. СРЕДЊИ НИВО Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације. НАПРЕДНИ НИВО

	односно функција пластике у архитектури, екстеријеру и ентеријеру. Садржаји и идеје у вајарским делима су незаменљив дидактички материјал као пример решења ликовног проблема кога је могуће реализовати у различитим варијантама. Меки материјал - глина, гипс, припрема и израда конструкција и моделовање пуне пластике глином или гипсаном кашом. Наношење глине или гипса. Гипсана каша са успореним везивањем. Финална обрада и сушење радова. Израда једноставних алата за рад. Опремање и чување извајаних радова. Печење глинених предмета. Коришћење примерених тврдих материјала који се обрађују поступком одузимања. Дрво и вајарски радови од дрвета, пуна пластика у дрвету, рељеф, употреба разноврсних длета, ножева, струга и алата за глачање. Избор дрвета и његова обрада. Кување дрвета, сечење, стругање, глачање, лакирање и патинирање. Опремање и конзервирање вајарских радова. Вајање у металу, ковачка обрада метала, вајање метала, обрада металних листића и лима. Сечење метала, спајање (закивањем, лепљењем и варењем), бушење, извлачење и полирање. Заштита од корозије и патинирање. Опремање вајарских радова. Вајање у везаном гипсу, тврдој глини или одговарајућем камену. Израда свих облика пластике који дозвољава крт материјал (глина, гипс, камен). Коришћење длета, секача, ножа и чекића, брушење, глачање и патинирање. Опрема и чување вајарских радова. ПЛАСТИЧНЕ МАСЕ Одливци (гипс, пластика, метал) и умножавање вајарских радова. Припрема калуца, прављење масе за одливке и скидање калуца. Обликовање у пешчаном калуци и обликовање у калуци за пластику. Финална обрада одливака, патинирање и опремање одливака.	Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и примењују их у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје. Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење.

	ПРИМЕЊЕНА ГРАФИКА Основи примењене графике. Коришћење репродуктивне графике у индустрији. Графика у једној боји - нацрт за етикету. Графика у две боје - нацрт за плакат. Графика у више боја - нацрт за насловну страну књиге (скица у колажу). Графика и графички слог (коришћење графике летрасет-слова). Графика - скица за поштанску марку. Графика и амбалажа (кутије - нацрт и финални рад). Плакат - извођење високом штампом. Плакат - нацрт - скица колажом.	
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Усмено ликовно опажа - Разуме и примењује ликовне технике и средства - Самостално и сараднички ради - Да има визуелно критичко и стваралачко мишљење - Да естетски анализира радове Знања - Да повезује и разуме ликовне појмове и садржаје наставних тема - Да познаје и разуме уметничка подручја сликарства, вајарства, архитектуре, примењене уметности дизајна и нових медија. - Познаје културне баштине Ставови - Да има позитиван однос према естетским вредностима ликовног рада (личног и других ученика), уметничког дела, радног и другог и животног окружења	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Музичко, географија, енглески језик, српски језик, историја, математика, физика, техничко	

Назив програма	Секција „Љубитељи историје“	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
Религија старих Словена	-Истраживачки рад уз употребу интернета и литературе који ће се презентовати путем израде паноа. -Радионица на тему „Словенски богови“	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње, компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
Живот и дело Светог Саве	-Истраживачки рад уз употребу интернета и литературе који ће се презентовати путем израде паноа поводом Школске славе Св. Сава (27.01)	
Рад Ђурила и Методија	-Истраживачки рад уз употребу интернета и литературе који ће се презентовати кроз писање реферата објављивати на школском сајту. Прављење изложбе поводом Дана школе Св. Ђурило и Методије.	
Знамените жене српске средњовековне историје	-Самосталним истраживачким радом уз коришћење интернета и литературе, открити ко су биле жене чије су обележиле српску историју: краљица Јелена Анжујска, краљица Симонида, краљица Јелена, кнегиња Љубица Хребељановић	
Српска револуција	-Истраживачким радом уз употребу интернета и литературе, открити ко су биле знамените личности Српске револуције: Карађорђе Петровић, Милош Обреновић, Прота Матеја Ненадовић, Стеван Синђелић, хајдук Вељко Петровић, Васа Чарапић. Радове презентовати кроз прављење изложбе поводом Дана државности (15.02)	
Знамените жене српске	-Самосталним истраживачким радом уз коришћење интернета и литературе, открити ко су биле жене чије су обележиле српску историју: кнегиња Љубица Обреновић,	

НОВОВЕКОВНЕ историје	књегинја Зорка Карађорђевић, краљица Наталија Обреновић, краљица Драга Машин, краљица Марија Карађорђевић, Надежда Петровић, Милунка Савић. -Посетити Конак Књегинје Љубице у Београду. Дискусија о збирци посећеног музеја. Изложба фотографија снимљених у Етнографском музеју.	
Србија у Првом светском рату	-Истраживачки рад уз употребу интернета и литературе који ће се презентовати путем израде презентација у Power Pointu и прављењем изложбе поводом Дана примирја у првом светском рату (11.11) -Израда реферата на тему „Српско ваздухопловство у Првом светском рату“	
Народна култура Срба у 19. и 20. веку	-Посетити Етнографски музеј у Београду. Дискусија о збирци посећеног музеја. Изложба фотографија снимљених у Етнографском музеју. –Итраживачки рад уз употребу интернета, литературе о старим занатима. Презентовање радова кроз израду паноа. – Радионица: „Народни вез“	
Србија у Другом светском рату	-Обележити Дан победе над фашизмом (09.05) кроз израду реферата на тему „Србија у Друом светском рату“, „Холокауст“, „Страдање Срба у Другом светском рату“. –Посетити Историјски музеј Србије у Београду.	
Показатељи за процењивање степена успешности	Писани радови, усмена излагања, презентовања, глума.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
1. Дан планете Земље	Кроз разговор, кроз интерактивност, слике, филмови, вршњачко учење, диференцијацију и индивидуализацију, , непосредну наставу, учење откривањем и истраживањем, кооперативно учење, кроз такмичарские и кооперативне игре, кроз иницијативу , кроз природно оснаживање унутрашње мотивације и посвећености, кроз отворену искрену и разумљиву комуникацију, кроз међупредметни и интердисциплинарни приступ у учењу, кроз развој способности одлучивања дискусија, лична искуства, цртање , "Нацртај себе географа"-ликовни радови на крају школовања	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција, рад са подацима, вештина сарадње, компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
2. Израда макета		
3. Дан здраве хране		
4. Посете производним погонима фабрика у Београду		
5. Вести из света		
6. Представом кроз свет и Србију		
7. Занимљиви датуми		
8. Ја у будућности захваљујући географији		
9. Шта сам схватио, а да је од животне важности- учећи географију		
10. Израда панора		
11. Прикупљање материјала		
12. Дани земаља изложбе у холу школе		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Писани радови, усмена излагања, презентовања, глума,	
Корелација	Информатика, историја, страни језици, српски језик	

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ АКТИВНОСТИ	ДРАМСКА СЕКЦИЈА	
Наставне области- садржај активности	Начин и поступци остваривања програма за ваннаставне активности	Компетенције
4. О ГОВОРНИМ ВРЕДНОСТИМА	Познавање и увежбавање уметности говорења претходи јавном наступу. На примерима одабраних поетских текстова, поштујући предлоге и избор чланова секције, наставник организује и подстиче проучавање вредности говорног језика кроз вежбе: интонације, темпа, правилне артикулације, акцентуације, мимике и гестикулације. Како је разумевање изговореног текста предуслов добре говорне интерпретације, наставник поставља проблемска питања у вези текста, успоставља везе са искуством ученика, подстиче ученике да изражавају своје ставове. Користећи звучне записе, чланови секције анализирају, понављају, увежбавају и процењују успешност изговореног текста.	- Ученици откривају и развијају своје посебне потенцијале, говорне и изражајне способности и примењују их у реалним условима - Развијају критичко мишљење, стичу самопоуздање и овладавају самосталним приступом разним проблемским ситуацијама - Повезују лична питања и доживљаје са предметом учења - Повлаче паралеле између сопствених искустава и градива, те развијају могућности тумачења и примене градива - Развијају кључне компетенције- интелектуалне и социјалне - Умеју да искажу и заступају своје идеје, да утичу на друге, кроз развој вештина јавног говора - Припремљени су да прихвате нове ИКТ технологије
5. ДРАМСКЕ ИГРЕ	Избором текстова за драмску игру, ученици се подстичу на стваралаштво. Уз сугестију и помоћ наставника осмишљавају кратке драмске импровизације (самостално или у мањим групама), чији је циљ и стицање знања, вештина примењивих у различитим проблемским ситуацијама. Ученици пишу сценарија за “Форум театар” и краће драмске форме изводе на часовима одељенских заједница. После извођења и гледања видео записа, дискутује се и анализира у мањим групама (проблемски задаци). Ученици процењују естетске и едукативне вредности приказа. У драмске игре уводи се имитација, као израз слободне и маштовите рефлексije ученика.	
6. НА ПОЗОРНИЦИ	Проучавају се драмски текстови различитих жанрова (утврђивање теме, идејне основе, сукоба у драмској радњи; ликови у делу- изглед, поступци, карактеризација). Бирају се текстови за драматизацију и прави план учествовања на школским свечаностима, смотрама и такмичењима. Организују се и спроводе читачке,	

	распоредне пробе, ученици учествују у изради костима, сценографије. Остварују сарадњу са рецитаторском, музичком, ликовном, информатичком секцијом у припреми програма. Уз инструкције наставника, ученици учествују у изради извештаја активности секције, видео записа одиграних представа и сусрета за школску медијатеку и фото-албума за летопис школе и школски часопис. Организујемо посету позоришту и гледање позоришне представе, а затим трибину о одгледаном драмском делу. У библиотеци школе уприличити сусрете са професионалним глумцима и драмским писцима.	
7. СУСРЕТИ, КВИЗОВИ, ТАКМИЧЕЊА	Ученици презентују свој рад на школским свечаностима (Свети Сава, Дан школе), школским манифестацијама (Дан здраве хране, Дан планете Земље, Дан заљубљених...). Учествују на смотрема драмских секција, у граду и локалној заједници, гостују на свечаностима у другим школама. Организују се школска такмичења у беседништву, такмичења имитатора, квиз- такмичења о историји позоришне уметности, код нас и у свету. Учествују на такмичењима драмских секција, смотрема, фестивалима. Усвајају се предлози чланова секције за похвале и награде унутар установе. Чланови секције, према задужењима, састављају годишњи извештај о раду секције и објављују га на сајту школе у облику мултимедијалне презентације.	• Јачају друштвену свест и осећај одговорности, учећи се начину коректне сарадње и уважавању других • Испољавају слободу стваралачког израза унутар и ван установе • Умеју да анализирају и критички вреднују уметничка дела • Позитивно вреднују допринос културе и уметности развоју људске заједнице
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Праћење и вредновање рада чланова секције остварује се у самом процесу рада, јер само тако ученицима помажемо да постану свесни циљева учења, развијања интелектуалних капацитета, знања и вештина који укључују слободу, креативност, одговорност и развој посебних потенцијала. Континуирано пратити напредовање ученика, у оквиру групе и индивидуално, уз вођење посебне документације (портфолио ученика). Вредновање активности (похвале, признања, награде), саопштавање повратних информација о напредовању и постигнутим резултатима.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Корелација са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања и секцијама.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК - СЕКЦИЈА	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
ЗНАЧАЈНИ ДАТУМИ	Избор тема у оквиру наставних области усклађен је са интересовањима ученика . Ученици учествују и у избору активности за обраду садржаја. Ученици проналазе информације релевантне за теме које се обрађују преко литературе, медија, Интернета итд. и припремају материјал за презентовање садржаја на паноима у школи. Израђују се наставна средства за редовну наставу – честитке, позивнице, плакати, модели итд. Ученици прате дешавања у школи и локалној заједници, реализују посете културним, спортским и другим представама и манифестацијама и припремају извештаје и презентације о тим догађањима. Ученици се брину о уређењу кабинета за енглески језик. Помажу у организацији и спровођењу међународног такмичења и испита из енглеског језика.	- Успешно учествовање у тимском раду - Способност за прикупљање и селектовање информација - Испољавање креативности и истраживачког духа - Способност за успешно коришћење различитих извора информација - Успешно укључивање у живот локалне заједнице
СЛИКЕ ИЗ ЗЕМЉЕ И СВЕТА		
ЗАНИМЉИВИ ДОГАЂАЈИ		
ЧЕСТИТКЕ, ПОЗИВНИЦЕ, ПЛАКАТИ...		
ЖИВОТ ЛОКАЛНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ		
ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	- Учесталост и ефикасност коришћења литературе, средстава информационо-комуникативне технологије итд. - Повећање мотивација за укључивање у живот локалне заједнице - Заинтересованост ученика за израду презентација и материјала за наставу и паное - Изглед кабинета за енглески језик - Успешност тимског рада - Заинтересованост ученика за укључивање у секцију	

6. Програм допунске и додатне наставе

6.1. Програм рада додатне наставе

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
Назив предмета	СРПСКИ ЈЕЗИК (додатна настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма додатне наставе	Компетенције
1.Књижевност • Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за наставу српског језика.Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. Наставник подстиче ученике да читају књижевне текстове постављајући проблемска питања у вези са садржајем текста. Организује и усмерава дискусију у којој ученици формирају властито мишљење о прочитаном књижевном делу.Процењују идејно-естетске и језичко-стилске вредности уметничког дела.Драматизује текстове, глуми, учествује у дебати, учествује у пројектима, прави презентације.Подстичу се ученици да користе одабрану и приступачну литературу о делима и писцима. Остварује се сарадња са локалним библиотекама и упознајемо начине коришћења библиотечког фонда. Посете позориштима или биоскопима завршавају се разговором о представи или филму и писањем есеја.	Општа предметна компетенција наставе српског језика и књижевности која подразумева примену знања о српском језику и начела тумачење књижевног дела ; поштовање књижевнојезичке норме у усменој и писаној комуникацији. Међупредметна компетенција која омогућује развијање способности ученика за активно учешће у групи на реализацији заједничких пројеката. <i>-комуникација на матерњем језику</i> <i>-учење како се учи</i>
2.Језик • Граматика • Правопис • Лексикологија • Ортоепија	Наставник креира према интересовањима ученика наставне листове у раду на садржајима граматике и правописа.Припремају се ученици за такмичење кроз индивидуални и тимски рад на тестовима из српског језика.Наставник прати рад и пружа помоћ где је потребно. У остваривању задатака додатне наставе примењује се и вршњачко учење- ученици који су овладели одређеним садржајима објашњавају другим ученицима. Проучава се локални говор.Саставља се диференцијални речник.	Дигитална компетенција која оспособљава ученике да користе одређена средства из области информационо-комуникационих технологија (ИКТ).

3.Језичка култура • Говорна култура • Писано изражавање	Припремају се вежбе у говорништву.Кратка, садржајна и језгровита излагања одређеној теми за одређено време пред аудиторијумом .Организују се дебате о одабраном проблему или појави (по избору ученика).Наставник упућује на самостално коришћење различитих извора сазнања и на тај начин их оспособљава за самообразовање. Ученици пишу наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (тема,стил,правопис). Прави се избор и коментаришу се текстови дечјих и омладинских листова.Сарађује се са школском редакцијом листа „Ђурилац“.	Естетичка компетенција – развијање свести да се естетичка вредност не везује само за уметност, већ и за природне, социолошке, идеолошке, емотивно-афективне и практичне садржаје. Ученици развијају <i>међуљудску и грађанску компетенцију и вештину сарадње</i>- одговорно учешће у демократском друштву, као и <i>одговорност према околини и здрављу</i>. -учење како се учи -предузетништво и смисао за иницијативу -решавање проблема -културно изражавање
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу, вршњачко учење, резултате на такмичењима, додатна ангажовања у школи и ван ње.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Историја, географија, ликовна култура, музичка култура, страни језици, информатика, изборни предмети	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (додатна настава)	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
КУЛТУРА НАРОДА ЕНГЛЕСКОГ ГОВОРНОГ ПОДРУЧЈА	Избор тема у оквиру наставних области усклађен је са интересовањима ученика . Ученици учествују и у избору активности за обраду садржаја. Језичке вежбе (говор, разумевање говора и текста, читање и писање) одговарају нивоу знања ученика. Коришћењем различитих извора (литература, медији, Интернет...) ученици проучавају културу и обичаје других народа и презентују их на часовима додатне, као и редовне наставе. Ученици се упознају са литературом на енглеском језику . Оспособљавају се за ефикасно и ефективно коришћење информационо-комуникативне технологије (проналажење и одабир информација, дописивање са вршњацима из других земаља, прављење презентација...). Оспособљавају се за коришћење речника и уводе у основе превођења . Развија се способност ученика за писање есеја и чланака . Организују се дискусије и дебате . Организују се посете позоришним и биоскопским представама, културним центрима, манифестацијама и сл. Ученици се припремају за такмичење . Припремају се за полагање испита за добијање међународно признатих сертификата.	- Овладавање свим језичким вештинама (говор, разумевање говора, читање и писање) на вишем нивоу - Способност и вештина за обављање свих видова комуникације - Способност за прикупљање и селектовање информација - Промоција културе других народа и ширење идеје космополитизма - Способност прављења избора, одлучивања и покретања иницијативе - Способност коришћења речника - Овладавање основама превођења - Способност изношења мишљења и створања кроз дискусију и у писаној форми
ЛИТЕРАТУРА НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ		
УМЕТНОСТ АУТОРА СА ЕНГЛЕСКОГ ГОВОРНОГ ПОДРУЧЈА		
ИНФОРМАЦИОНО- КОМУНИКАТИВНА ТЕХНОЛОГИЈА		
НАУЧНА ДОСТИГНУЋА		
ЗАНИМЉИВОСТИ ИЗ ЗЕМЉЕ И СВЕТА И АКТУЕЛНИ ДОГАЂАЈИ		
ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ УЧЕНИКА		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	- Степен успешности остварене комуникације - Квалитет и количина информација добијених коришћењем литературе, медија, Интернета ... - Повећана мотивација за учење - Заинтересованост ученика за похађање додатне наставе - Учесталост и ефикасност коришћења литературе, средстава информационо-комуникативне технологије итд. - Број и квалитет остварених контаката са говорницима из енглеског говорног подручја - Заинтересованост ученика за посете позоришту, биоскопу и сл. и повратна информација после посете - Број пријављених ученика за међународна такмичења и испите - Резултати на такмичењима и испитима	

циклус НАЗИВ ПРЕДМЕТА	Други циклус основног образовања и васпитања	
Наставне области садржај програма	ОРКЕСТАР (додатна настава)	
	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Специфичне компетенције
1. Знање и разумевање	• Самостално и у групи, заједничко савладавање технике свирања помоћу специјалних вежби. • Усавршавање технике свирања на инструменту, посебно и у заједничком вежбању у групи, праћењем сопственог и развоја свирања другова у групи. • Самостално извође различитих композиција у групи са два онда и више различитих мелодијских или ритмичких деоница. • Развијање способности - заједничким радом, сигурног извођење своје музичке деонице, пратећи укупан ритам целог ансамбла. • Вежбање заједничког музицирања, уз праћење деоница и других извођачких група.	Ученик користи језик музике за изражавање својих идеја и комуникацију са другима. Кроз познавање музичког језика и стилова, ученик увиђа везу музике са догађајима у друштву и доприноси њиховом обликовању. Ученик истражује везу између музике и покрета. ОСНОВНИ НИВО: Ученик познаје језик музике и уме музички да се изрази гласом, инструментом и покретом, индивидуално и у групи. Ученик слушно препознаје најзначајније карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост. СРЕДЊИ НИВО: Ученик истражује различите музичке изражајне елементе у исказивању својих идеја и комуникацији са
2. Слушање музике	• Активним слушањем кроз разговор и самостално истраживање, упознају различите врсте музичког изражавања у уметничким делима, као и фолклорне музике нашег и других народа. • Самостално и у групи изводе делове слушаних композиција на мелодијским и (или) ритмичким инструментима. • Слушањем музичких дела која изводе свирањем, развијање способности изражавања музике	

3. Музичко извођење	• Заједничким радом развија сигурност учествујући у извођењу музике – самостално или у групи. • Сталним извођењем развија сигурност у извођењу различитих музичких деоница – самосталним извођењем или у групи. • Заједничким радом развија способност да самостално или у групи изводи са друговима ачијим деоницама, изводи различита музичка дела .	другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор. НАПРЕДНИ НИВО: Ученик креативно примењује стечена искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура и доприноси очувању и развоју културног наслеђа. Прати и учествује у музички животу заједнице.
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Способности - Да повезује и разуме основне елементе музичке писмености уме да изведе певањем и/или свирањем сженије композиције народног фолклора и уметничке – самостално и у групи; има и може да изрази свој суд о слушаном музичком делу; да препознаје музичке облике, епохе, стилове, инструменте и основне и специфичне карактеристике Знања – Уме да примени стечена знања слушањем музичких дела; да самостално и у групи уме да изводи различите композиције народне и уметничке; да може активно да учествује у музичком животу школе и шире друштвене заједнице. Ставови - да има позитиван однос према естетским вредностима музичке уметности (лични и других ученика), уметничког дела, радног и животног окружења. Да уме да изрази свој став о музици, музичким делима и начину изражавања.	
Корелација	Ликовна култура, српски, математика, историја, физика, хемија	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИСТОРИЈА (допунска настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
1. Увод у историју	-Кроз истраживачки рад (литература, енциклопедије, интернет) ученици се упознају са радом првих историчара. -Посета школској библиотеци и упознавање са радом библиотеке кроз предавање библиотекара. -Посетити са ученицима Архив Србије и упознати се са радом архива. -Обилазак праисторијске поставке Народног музеја у Београду. -Израда панона на тему „Крсташки ратови“ уз коришћење литературе и интернета - Анализа историјских извора за историју новог века кроз групни рад, рад у пару и индивидуални рад. -Анализа историјских извора за историју савременог доба кроз групни рад, рад у пару и индивидуални рад. -Направити изложбу ученичких радова на тему „Први светски рат“ (реферати, слике, мапе ума)	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње ,компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
2. Праисторија		
3. Стари век		
4. Средњи век		
5. Нови век		
6. Савремено доба		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмени одговори, писане провере , тестови	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик, географија, биологија, тио,	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА (додатна настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
Физичка географија Друштвена географија Регионална географија	Кроз разговор, кроз интерактивност, слике, филмови, вршњачко учење, диференцијацију и индивидуализацију, , непосредну наставу, учење откривањем и истраживањем, кооперативно учење, кроз такмичарске и кооперативне игре, кроз иницијативу , кроз природно оснаживање унутрашње мотивације и посвећености, кроз отворену искрену и разумљиву комуникацију, кроз међупредметни и интердисциплинарни приступ у учењу, кроз развој способности одлучивања	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње , компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмени одговори, писане провере , тестови , такмичења	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик, историја, биологија, то,	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИКА (додатна настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма додатне наставе	Компетенције
Кретање и сила Равномерно праволинијско кретање Средња брзина Равномерно променљиво кретање Њутнови закони механике Кеплерови закони Слагање и разлагање сила, стрма раван Равнотежа тела Закон одржања енергије	Додатна настава се организује за ученике који показују веће интересовање за физику. Остварује се кроз сарадничко и истраживачко учење у складу са потребама и могућностима ученика. План рада се припрема према интересовању: -припрема ученика за такмичење кроз индивидуално и тимско решавање проблемских задатака уз стручно вођство и подршку наставника -Физика у облаку, бесплатна онлајн додатна настава -видео-запис или симулација на рачунару различитих физичких појава -коришћење рачунара у обради експерименталних резултата мерења -посета некој лабораторији за физику на факултету, кабинету у гимназији, Музеју Никола Тесла... отворена врата ИНН Винча, Винчина научионица -израда тематских паноа -прикупљање занимљивости и објављивање на сајту школе и школском листу -припремање огледа за школски сајам науке	Ученик примењује физичке законе и релације у објашњавању и решавању сложенијих проблема и задатака и процењује релевантност добијених резултата. Решава задатке истраживачким приступом (дефинише проблем, проналази начин за његово решавање, анализира решење; поставља и реализује експеримент, приказује резултате и упоређује их са очекиваним). Уме да претражује, анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ. Кроз различите облике рада (групни, тимски, у пару) развија сараднички однос, поспешује комуникацију учи самосталном излагању, прихватању туђих идеја што доприноси развоју компетенција за професионално опредељење.
Топлотне појаве <u>Фазни прелази</u> <u>Топлотна равнотежа</u>		
Таласи и оптика Доплеров ефекат Одбијање и преламање светлости Око и корекција вида Оптички инструменти		
Електромагнетизам Кулонов закон Рад у електричном пољу, електрични потенцијал и напон Кирхофова правила Електромагнетна индукција Магнетно поље Земље Теслин трансформатор		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу, вршњачко учење, резултате на такмичењима, додатна ангажовања у школи и ван ње.	
Корелација веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, физика корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА (додатна настава)	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма додатне наставе	Компетенције
Алгебра и функције • Логичко – комбинаторни задаци • Нестандардне и Диофантове једначине • Конгруенција по модулу; дељивост и примена дељивости • Квадрат тринома, куб збира и разлике • Релације, графови • Екстремне вредности	Кроз додатну наставу ученицима који у свом раду исказују жељу интересовање се омогућава да се развијају у складу са потребама и могућностима. Подстиче се њихова заинтересованост, самопоуздање и мотивација за даљи рад и учење. Са ученицима се дискутује и анализира проблем за који су исказали интересовање, постављају им се истраживачки задаци и упућује се у различите стратегије помоћу којих ће успешно решити постављени проблем. Садржаји у додатној настави треба да буду сложенији и изазовнији, што се додатно поспешује тимском сарадњом више наставника из истог или различитих предмета, као и променом амбијента (библиотека, ЦПН и М³, или неки други локалитет).	Кроз додатну наставу ученици усвајају сложене математичке концепте (нумерички, алгебарски, геометријски, статистички), овладавају комплекснијим математичким процесима (расуђивање, комуникација, повезивање, примена, моделовање) и вештинама (рачунање, алгебарски поступци, мерење, просторна визуелизација, рад са подацима, процена, предузимљивост и оријентацију ка предузетништву, коришћење калкулатора и ИКТ) потребним за живот и даље школовање.
Геометрија • Планиметрија • Стереометрија • Нацртна са пројективном • Изометријске трансформације • Одабрани конструктивни задаци		
Обрада података са елементима вероватноће и статистике • Централна тенденција • Екстремне вредности		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу, вршњачко учење, резултате на такмичењима, додатна ангажовања у школи и ван ње.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, математика корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА (додатна настава)	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
	У оквиру додатне наставе ради се са малим групама (2-3) даровитих ученика који показују посебно интересовање за биологију. Проширују се и продубљују наставни садржаји, настава је индивидуализована и реализује се кроз самосталан рад ученика. Ученици се припремају за такмичења.	
Ћелија	Детаљно упознавање грађе биљне, животињске и бактеријске ћелије коришћењем микроскопских препарата, микрографија, шема и модела. Руковање микроскопом и израда микроскопских препарата.	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње ,компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
Царство биљака	Одређивање морфологије биљних органа на свежем и хербаријском материјалу. Посматрање анатомије биљних органа на микроскопским препаратима. Извођење експеримената (издвајање пигмената из листова, доказивање присуства скроба у листовима, доказивање дисања, транспирације, бубрење семена, испитивање услова клијања семена...) Израда школског хербаријума, збирке плодова, семена и шишарки, коришћење кључева за детерминацију биљака. Гајење алги	
Царство гљива	Израда и посматрање микроскопских препарата квасца и буђи. Сакупљање и детерминација гљива и лишајева.	
Царство животиња	Посматрање живих објеката (хидра, кишна глиста, виноградски пуж, бубашваба), препарираних животиња (екстремитети речног рака, сунђери, дупљари, птице, змије...) и микроскопских препарата (усни апарат инсеката...) Гледање едукативних филмова о паразитским црвима, мекушцима, зглавкарима, кичмењацима... Посматрање грађе љуштура мекушаца. Коришћење кључева за детерминацију мекушаца, инсеката, риба, жаба, гуштера, змија. Упознавање детаљне грађе, кретања, разноврсности и понашања копљача,	

	риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара. Дисекција рибе. Посматрање облика крљушти и пераја различитих врста риба, кљунова и ногу птица, длака, репа, ногу, зуба и рогова сисара на природном материјалу и сликама. Групна израда детаљних табела особина бескичмењака и кичмењака.	
Човек и здравље	Детаљно упознавање грађе, функције и болести различитих система органа човека посматрањем микроскопских препарата, коришћењем модела људских органа, израдом презентација и паноа. Посматрање различитих типова ткива на микроскопским препаратима. Детаљно упознавање грађе ћелије, улоге њених делова и ћелијске деобе помоћу слика, микрографија, постера, модела. Разликовање типова ћелија и одређивање њихових улога. Упознавање грађе хромозома и ДНК на моделима. Изоловање ДНК.	
Екологија, животна средина и култура живљења	Израда паноа/презентација о бројности врста, заштићеним природним и културним добрима у Србији, Београду и свету, црвеним књигама и листама, великим еколошким катастрофама (акциденти у нуклеарним електранама и објектима хемијске индустрије, изливање нафте у море...), Ускршњим острвима, епидемији гојазности и различитим прехранбеним навикама (органска храна, генетички модификована храна, вегетаријанство и макробиотика). Теренска настава на Звездари или Кошутњаку: одређивање структуре одабраног екосистема прикупљањем података, одређивањем биљних и животињских врста, одређивање бројности њихових популација, прављење мрежа и ланаца исхране. Израда мини-пројеката ученика у којима прате и описују утицај појединих еколошких фактора на раст изабраних врста биљака, израда модела екосистема, пројекта Енергетска кућа. Извештавање о раду. Идентификовање главних извора загађења на територији Србије. Израда мапа са центрима загађења. Жртве климатских промена (острвске и обалске земље), ширење пустиња, повећање распрострањености маларије и других болести – решавање задатака.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ХЕМИЈА (додатна настава)	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
• Хемијски елементи и једињења • Класене органских једињења • Увод у органску хемију • Угљоводоници • Органска једињења са кисеоником • Биолошки важна органска једињења	Мерење у хемији: мерење масе, мере запремине мензуром и пипетом, Методе раздвајања смеша: раздвајање чврсте-чврсте смеше сублимацијом, селективним растварањем и хроматографијом, Припремање раствора: колоидни раствори, Експериментално одређивање Авогадровог броја. Добијање хлора реакцијом хлороводоничне киселине са калијум-перманганатом, микротехником, Понашање метала(гвожђа,цинка и бакра) у реакцији са разблаженим киселинама (хлороводоничном и азотном) Добијање амонијака и "амонијачни водоскок" Угљен диоксид и симулација уређаја за гашење пожара. Добијање пенушавог освежавајућег пића Кисело базни индикатори. Испитивање киселости раствора сокова од црвеног купуса, цвекле, воћа и цвећа Доказивање неких катјона: Ca^{2+}, Cu^{2+}, Fe^{3+} Доказивање неких анјона: Cl^-, CO_3^{2-}, SO_4^{2-} Тврдоћа воде, стална и пролазна рврдоћа воде Експериментално доказивање угљеника и водоника у органским једињењима(скроб, етанол) Угљоводоници као неполарни растварачи. Разликовање алкана и алкена у реакцији са раствором калијум-перманганата Разлагања етанола и воде. Добијање антифриза мешањем глицерола и воде Рекација глукозе и фруктозе са Толенсовим и Фелинговим.	Проширивање и продубљивање садржаја редовне наставе хемије.Подстицање и проширивање интересовања ученика за хемију, као и развој њихових склоности и способности у функцији професионалног проедељења.

6. Програм допунске и додатне наставе

6.1. Програм рада допунске наставе

циклус	Други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	СРПСКИ ЈЕЗИК (допунска настава)	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ	Компетенције
1. КЊИЖЕВНОСТ • Читање и разумевање прочитаног • Лирика, епика, драма, научнопопуларни и информативни текстови • Књижевни и функционални појмови	Допунска настава се организује према потреби за: једног ученика (индивидуализован приступ), групу ученика или по потреби за цело одељење. За часове допунске наставе наставник креира прилагођене наставне листове са друкчијим очигледнијим примерима. Кроз разговор са ученицима утврђује се потребан темпо и начин рада. Када наставник ради са једним учеником, подстиче ученика да пита шта му није јасно, објашњава на више различитих начина и охрабрује ученика хвалећи сваки помак у разумевању и самосталности и похваљује сваки напредак ученика. Омогућава ученицима више времена да дођу до решења. У остваривању задатака допунске наставе примењује рад у пару и вршњачко учење. Текстови се читају више пута, све док не изазову одговарајуће доживљаје и утиске који су неопходни за даље упознавање и проучавање. Ученик се подстиче да пита шта му није довољно јасно. Нејасни делови текста се повезују са искуствима ученика, илуструју, драматизују, приказују пп-презентације. Наставник тражи од ученика да се стави у улогу лика из књижевног дела. Од ученика се тражи да упореди епски, лирски и драмски текст (сличности и разлике). Ученици илуструју песму или цртају стрип када је у питању епски и драмски текст. У читању научнопопуларних текстова користе се пп-презентације које ученици праве заједно са наставником или групом ученика. Ученик прави листу текстова који му се највише свиђају и повезују их са књижевним родом и врстом.	-КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ -УЧЕЊЕ КАКО СЕ УЧИ -ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА -Вештина сарадње-МЕЂУЉУДСКА И ГРАЂАНСКА КОМПЕТЕНЦИЈА -КУЛТУРНО ИЗРАЖАВАЊЕ

2. ЈЕЗИК - граматика, - правопис, - лексикологија, - ортоепија	Ученици бирају текстове који су им занимљиви или користе примере из својих писмених радова и на њима увиђају, објашњавају, увежбавају одговарајућа језичка правила. Ученик се подстиче да даје што више својих примера за уочене језичке појмове. Са учеником се праве илустрације и графички прикази језичких појмова. Ученик са наставником анализира грешке које прави и коригује их самостално или уз помоћ вршњака, прави са наставником предлог за даље учење. Кроз језичке игре и изговором брзалица ученици вежбају артикулацију гласова, акценат речи, темпо, реченичну интонацију.	-ДИГИТАЛНА КОМПЕТЕНЦИЈА
3. ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА - Говорна култура - Писано изражавање	Наставник са ученицима спонтано води разговоре у вези интересовања и искуства ученика ненаметљиво исправљајући грешке у говору ученика. Наставник поставља питања ученику о прочитаном тексту и тако долази до тога да се текст преприча. Кад ученик одговори усмено подстиче се да запише свој одговор. Ученик напамет казује одабране делове лирског текста. Ученик процењује успешност свог казивања. Ученици пишу краће наративне и дескриптивне текстове, процењују успешност свог рада и радова других ученика на основу унапред договорених критеријума (одговор на тему, стил, правопис)	-КОМУНИКАЦИЈА НА МАТЕРЊЕМ ЈЕЗИКУ -УЧЕЊЕ КАКО СЕ УЧИ -КУЛТУРНО ИЗРАЖАВАЊЕ
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање ученика на часу, регистрањем напредовања ученика, вредновањем реализованих активности, кроз проверу усвојености обрађених садржаја у оквиру четири школска писмена задатка, кроз тематске кварталне, полугодишње и годишње провере знања.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК (допунска настава)	
Наставне области - садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
ИНФОРМАЦИЈЕ О СЕБИ, ПОРОДИЦИ И ОКРУЖЕЊУ	Предвиђени садржаји се реализују коришћењем комбинованог метода и техника, приступа, облика рада и наставних средстава који су у потпуности прилагођени индивидуалним карактеристикама ученика и нивоу знања сваког појединачног ученика. Учење се одвија кроз конверзацију, описивање, читање и разумевање једноставнијих текстова и употребу основних граматичких конструкција. Избором садржаја и активности код ученика се развија мотивација за рад, самопоуздање и способност за учествовање у тимском раду.	- Овладавање свим језичким вештинама (говор, разумевање говора, читање и писање) на одговарајућем нивоу - Способност и вештина за обављање једноставне комуникације - Способност учествовања у тимском раду
СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ		
ПРОШЛИ, САДАШЊИ И БУДУЋИ ДОГАЂАЈИ		
СВЕТ ОКО НАС		
ЗАБАВА И СЛОБОДНО ВРЕМЕ		
РАСПУСТ И ПРАЗНИЦИ		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	- Степен успешности у конверзацији, разумевању текста и писменом изражавању на одговарајућем нивоу - Повећана мотивација за учење - Повећање самопоуздања и спремности за вођење конверзације и учествовања у тимском раду - Резултати писмених провера знања ученика	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ИСТОРИЈЕ(допунска настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
1.Увод у историју	Путем дијалога, рада у пару, индивидуалног рада на тестовима, уз коришћење карте, атласа, слика, уџбеника. Помоћи ученицима при усвајању основних знања. Развијање способности и свести о важности учења	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику,социјалне и грађанске компетенције
2.Праисторија		
3.Стари век		
4.Средњи век		
5.Нови век		
6.Савремено доба		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмени одговори,писане провере , тестови	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик, географија, биологија, тио,	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ГЕОГРАФИЈА (допунска настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
Физичка географија	Кроз разговор, кроз интерактивност, слике, филмови, вршњачко учење, менторски рад ученика са ученицима којима је потребна помоћ, диференцијацију и индивидуализацију, , непосред диференцијацију и индивидуализацију, , непосредну наставу, учење откривањем и истраживањем, кооперативно учење, кроз такмичарске и кооперативне игре, кроз иницијативу, кроз природно оснаживање унутрашње мотивације и посвећености, кроз отворену искрену и разумљиву комуникацију, кроз међупредметни и интердисциплинарни приступ у учењу, кроз развој способности одлучивања	Компетенције за целоживотно учење, вештина комуникације, дигитална компетенција рад са подацима, вештина сарадње , компетенције на страним језицима, компетенције на матерњем језику, социјалне и грађанске компетенције
Друштвена географија		
Регионална географија		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Усмени одговори, писане провере, тестови	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	Српски језик, историја, биологија, тио,	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ФИЗИКА	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма допунске наставе	Компетенције
МЕХАНИКА кретање и сила маса, густина и притисак равнотежа тела <u>рад, снага и енергија</u> ТОПЛОТНЕ ПОЈАВЕ температура, количина топлоте, унутрашња енергија <u>агрегатна стања супстанције, фазни прелази</u> ЕЛЕКТРОМАГНЕТИЗА Мелектрична сила; електрично поље; електрична струја ; стални магнети <u>;магнетно поље електричне струје</u> ТАЛАСИ И ОПТИКА осцилаторно кретање; механички таласи; звук; одбијање и преламање светлости МЕРЕЊЕ мерила и мерни инструменти; средња вредност мерења; грешке мерења; табеларно и графичко приказивање; резултата мерења; SI систем мерних јединица	Прилагођавањем наставних метода и садржаја наставник помаже ученицима у достизању очекиваних исхода и стандарда. Реализација се спроводи у континуитету и превентивног је карактера, као и последичног. Међу примарним циљевима је постизање мотивације и јачање самопоуздања. Сарадња родитеља и наставника је обавезна у циљу постизања успеха. Реализација допунске наставе се спроводи индивидуално, у групи или са целим одељењем.	Ученик је стекао елементарне основе научне писмености: зна да се вредности физичких величина добијају мерењем или израчунавањем и да се изражавају бројем и одговарајућим мерним јединицама; употребљава нека мерила и уме да одреди њихову прецизност; користи једноставне формуле. Разуме улогу коју физика има у развоју људског друштва. Препознаје примену закона физике у свакодневном животу и уочава како развој физике доприноси технолошким променама у индустрији, саобраћају, медицини, енергетици и многим другим областима, и свестан је везе тих промена са побољшањем квалитета живота људи. Свестан је важности енергетских потенцијала на Земљи и потребе њиховог економичног коришћења.
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу и активност ученика.	
Корелација , веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, физика корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	МАТЕМАТИКА (допунска настава)	
Наставне области -садржај програма	Начин и поступци остваривања програма допунске наставе	Компетенције
<u>Алгебра и функције</u> • Бројеви и операције са њима, кореновање и степеновање • Решавање линеарних једначина и неједначина са једном непознатом и система две једначине са две непознате • Квадратна једначина • Полиноми и операције са њима • Линеарна функција	Прилагођавањем наставних метода и садржаја наставник помаже ученицима у достизању очекиваних исхода и стандарда. Реализација се спроводи у континуитету и превентивног је карактера, као и последичног. Међу примарним циљевима је постизање мотивације и јачање самопоуздања. Сарадња родитеља и наставника је обавезна у циљу постизања успеха. Реализација допунске наставе се спроводи индивидуално, у групи или са целим одељењем.	Кроз допунску наставу ученици усвајају основне математичке концепте (нумерички, алгебарски, геометријски, статистички), овладавају основним математичким процесима (расуђивање, комуникација, повезивање, примена, моделовање) и вештинама (рачунање, алгебарски поступци, мерење, просторна визуелизација, рад са подацима, процена, предузимљивост и оријентацију ка предузетништву, коришћење калкулатора и ИКТ) потребним за живот и даље школовање.
<u>Геометрија</u> • Планиметрија и стереометрија • Изометријске трансформације		
<u>Обрада података са елементима вероватноће и статистике</u> • Обрада података • Процент, пропорција, директна и обрнута пропорционалност и њихова примена • Одређивање вероватноће догађаја и централне тенденције		
Показатељи за процењивање степена успешности развијања компетенција код ученика	Степен успешности развијања компетенција процењујемо кроз залагање на часу и активност ученика.	
Корелација, веза унутар предмета и са другим предметима	У зависности од области и садржаја, математика корелира са свим предметима који се изучавају у другом циклусу образовања.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	БИОЛОГИЈА (допунска настава)	
Наставне области- садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
	Допунска настава је намењена ученицима који имају тешкоће у савладавању наставног програма. Циљ је да ученици стекну основна знања из биологије које је усклађено са могућностима ученика. Настава је индивидуализована. Програм допунске наставе планира се у оквиру дневних припрема и/или месечних планова.	

циклус	други циклус основног образовања и васпитања	
НАЗИВ ПРЕДМЕТА	ХЕМИЈА (допунска настава)	
Наставне области-садржај програма	Начин и поступци остваривања програма за наставни предмет у другом циклусу	Компетенције
• Основни хемијски појмови • Структура супстанце • Хомогене смеше или раствори • Хемијске реакције и израчунавања на основу хемијских реакција • Хемијски елементи и једињења • Класене органских једињења • Увод у органску хемију • Угљоводоници • Органска једињења са кисеоником • Биолошки важна органска једињења	– Идентификовањ даровитих ученика и њихово усмеравање ка избору занимања у подручју хемије – Израда и презентација ученичких пројеката – Обрада интересантних тема кроз предавања и презентација наставника преузетих из програма додатне наставе – Организовање кратких стурчних екстурзија: посета хемијским фабрикама, постројењима за пречишћавање воде или лабораторије хемијског факултета – Израда пригодних учила, модела и уређаја – Подстицање интересовања ученика за хемијске експерименте као примарне изворе знања у хемији и развијање основних лабораторијских техника рада	Усвајање базичних знања и умења из хемије у оквиру СТАНДАРДА дефинисаним као ОСНОВНИ НИВО (описан у оквиру обавезних стандарда) Подстицање и проширивање интересовања ученика за хемију, као и развој њихових склоности и способности у функцији професионалног проедељења.